

JAVNO OBJAVLJIVANJE PODATAKA

HIPOTEKARNA BANKA A.D. PODGORICA

sa stanjem na dan 31.12.2021. godine

SADRŽAJ

1. UVOD	3
2. PODACI O SISTEMU UPRAVLJANJA.....	3
3. FINANSIJSKI IZVJEŠTAJI	5
4. STRATEGIJE I POLITIKE UPRAVLJANJA RIZICIMA.....	5
4.1 Strategije i politike upravljanja svim vrstama rizika.....	5
4.2 Struktura i organizacija funkcije upravljanja rizicima	7
4.3 Obim i priroda sistema izvještavanja o rizicima i sistema za mjerenje rizika	8
4.4 Politike za zaštitu od rizika i ublažavanje rizika, strategije i procesi za kontinuirano praćenje efektivnosti zaštite od rizika	9
5. KONSOLIDACIJA	10
6. REGULATORNI KAPITAL (SOPSTVENA SREDSTVA).....	10
7. ADEKVATNOST KAPITALA I OSNOVNI POKAZATELJI POSLOVANJA	15
7.1 Procjena adekvatnosti internog kapitala	16
8. KREDITNI RIZIK.....	17
8.1 Potrebni kapital za kreditni rizik	17
8.2 Dospjela potraživanja i nekvalitetni krediti.....	24
8.3 Opis metoda za utvrđivanje ispravki vrijednosti bilansne aktive i rezervisanja za gubitke po osnovu vanbilansnih stavki	25
8.4 Ukupan iznos izloženosti bez uzimanja u obzir efekta tehnika ublažavanja kreditnog rizika, kao i iznos izloženosti tokom izvještajnog perioda, razvrstan prema različitim kategorijama.....	26
8.5 Podjela izloženosti po geografskim područjima	28
8.6 Podjela izloženosti prema vrsti djelatnosti	29
8.7 Podjela izloženosti prema roku dospijeća.....	30
8.8 Iznos nekvalitetne aktive podijeljene na značajna geografska područja uključujući rezervacije	32
8.9 Promjene u ispravkama vrijednosti	32
9. IZLOŽENOSTI PO OSNOVU HARTIJA OD VRIJEDNOSTI.....	34
10. TRŽIŠNI RIZICI I RIZIK LIKVIDNOSTI	36
11. OPERATIVNI RIZICI	38
12. RIZIK ZEMLJE.....	38
13. RIZIK KAMATNE STOPE IZ BANKARSKJE KNJIGE (IRRBB).....	39
14. RIZIK DRUGE UGOVORNE STRANE	41
15. SEKJURITIZACIJA	41
16. TEHNIKE UBLAŽAVANJA KREDITNOG RIZIKA	41
16.1 Politike i procesi za korišćenje bilansnog i vanbilansnog netiranja	41
16.2 Politike i procesi za priznavanje i upravljanje kolateralom	41
16.3 Opis osnovnih vrsta kolaterala kojim se banka koristi.....	41
16.4 Glavne vrste garanta/jemaca i drugih pružalaca kreditne zaštite	42
16.5 Informacije o koncentraciji kreditnog rizika u okviru primjenjenih tehnika ublažavanja kreditnog rizika.....	42

1. UVOD

U skladu sa Odlukom o javnom objavljivanju podataka o kreditnoj instituciji („Sl. list Crne Gore“ br. 128/20) i članom 237. Zakona o kreditnim institucijama („Sl. list Crne Gore“ br. 72/19, 82/20, 8/21), Hipotekarna banka A.D. Podgorica javno objavljuje informacije o svom finansijskom stanju, poslovanju i rizičnom profilu.

Podaci za javno objavljivanje propisani navedenom Odlukom, koji nijesu postojali na dan 31.12.2021. nijesu predmet godišnjeg objavljivanja podataka za izvještajni period koji se završava 31.12.2021. godine.

Ovaj dokument ne sadrži zaštićene i povjerljive informacije čije bi javno objavljivanje ugrozilo konkurentsku poziciju banke, kao i informacije koje se odnose na lica koja stupaju u ugovorene odnose sa bankom čija je povjerljivost obavezujuća za banku.

2. PODACI O SISTEMU UPRAVLJANJA

U Hipotekarnoj banci, do 31.12.2021. godine Odbor direktora je upravljao i vršio nadzor nad njenim poslovanjem, u skladu sa zakonskim propisima i Statutom Banke, a brojao je pet (5) članova - četiri člana Odbora direktora su bili neizvršni direktori, a peti član je bio izvršni direktor, koji je obavljao funkciju glavnog izvršnog direktora.

Odbor direktora Banke je odlučivao o pitanjima iz svoje nadležnosti, te u kontinuitetu nadzirao poslovanje Banke, periodičnim razmatranjem izvještaja o finansijskom stanju i poslovanju. Takođe, redovno su razmatrani izvještaji stalnih i povremenih tijela Banke, kontrolnih funkcija, kao i o funkcionisanju sistema internih kontrola.

U skladu sa zakonskim propisima i Statutom Banke, do 31.12.2021. izvršni direktori su organizovali i vodili poslovanje Banke i vršili nadzor nad radom zaposlenih u Banci, na dnevnoj osnovi. Banka je imala četiri (4) izvršna direktora, od kojih je jedan obavljao funkciju glavnog izvršnog direktora.

Tokom 2021. godine, u skladu sa Zakonom o kreditnim institucijama, u primjeni od 01.01.2022. Centralna banka Crne Gore je izdala odobrenja za članove upravljačkih organa Banke, i to za pet članova nadzornog odbora, za predsjednika upravnog odbora i četiri člana upravnog odbora.

Na Vanrednoj sjednici Skupštine akcionara Banke, održane u septembru mjesecu 2021. usvojena je Politika za izbor i procjenu ispunjenosti uslova primjerenosti za članove nadzornog i upravnog odbora i nosioce ključnih funkcija u Hipotekarnoj banci AD Podgorica – dalje: Politika, saglasno Zakonu o kreditnim institucijama i Odluci o bližim uslovima za izbor i imenovanje članova organa upravljanja i nosilaca ključnih funkcija u kreditnoj instituciji.

Politikom se određuju uslovi za članstvo u nadzornom i upravnom odboru Banke i postupak procjene primjerenosti članova navedenih organa upravljanja Banke i nosilaca ključnih funkcija Banke, uključujući naročito:

- uslove za određivanje nezavisnosti člana nadzornog odbora Banke;
- situacije, odnose i okolnosti koje predstavljaju ili mogu predstavljati sukob interesa, uključujući mjere za upravljanje sukobom interesa;
- postupak za izdavanje prethodnog odobrenja i dokumentacija koja se prilaže uz zahtjev za izdavanje prethodnog odobrenja za izbor, odn. za imenovanje članova nadzornog i upravnog odbora;
- sprovođenje procjene ispunjenosti uslova primjerenosti članova nadzornog i upravnog odbora Banke, kao i nosilaca ključnih funkcija, od strane Stručne službe;
- rokove i način sprovođenja postupka, način izjašnjenja lica za koje se vrši procjena i izvještavanje o rezultatima postupka;
- potrebne informacije i dokumentacija koje kandidat, odnosno član nadzornog, tj. upravnog odbora, kao i nosilac ključne funkcije dostavlja Banci za sprovođenje procjene;
- situacije, događaje i okolnosti zbog kojih je potrebno izvršiti vanrednu procjenu primjerenosti, uključujući i rok koji nije duži od 8 dana u kojem je član nadzornog, odn. upravnog odbora, kao i nosilac ključne funkcije, dostavlja Banci za sprovođenje procjene;
- oblik i način čuvanja dokumentacije o sprovedenom postupku procjene uslova primjerenosti;
- način obezbjeđivanja raznovrsnosti nadzornog i upravnog odbora.

Obuhvat ove Politike je zasnovan na principu proporcionalnosti, odnosno uzimajući u obzir:

- vrstu, obim i složenost poslova;
- rizični profil, i
- poslovnu strategiju Banke.

Uopšteno, u pogledu raznovrsnosti, politika Banke je zapošljavanje najboljih kandidata na radna mjesta ili pozicije, nezavisno od toga da li se radi o kandidatima muškog ili ženskog pola ili starosne dobi.

Istorijski gledano, Banka je imala raznoliku strukturu i značajan broj osoba ženskog pola na vodećim pozicijama, a već nekoliko godina i izjednačen broj izvršnih direktora muškog i ženskog pola.

I dalje će ciljevi Banke biti da se prilikom izbora, pored jednakosti polova, u obzir uzima stručnost kandidata, širok opseg vještina i kompetencija, kao i dotadašnje iskustvo, kako bi bili zadovoljeni svi potrebni kriterijumi za raznovrsnost, i to ne samo u organima upravljanja, već i u Banci u cjelini, a istovremeno omogućila i zastupljenost različitih stavova, iskustva i nezavisnosti mišljenja kao podsticaj donošenju odluka i izvršavanju zadataka u cjelini.

Struktura upravnog odbora Banke se definiše pozitivnim propisima, Statutom i drugim internim aktima Banke, kojim se obezbjeđuje da sastav upravnog odbora Banke u cjelini ima potrebna stručna znanja, sposobnosti i iskustva, koji mu omogućava da nezavisno i samostalno vođenje poslova Banke i na taj način da uspostavi i sprovodi zakonito, sigurno i stabilno poslovanje Banke.

Nadležnost i odgovornost nadzornog odbora Banke i njegovih radnih tijela je određena pozitivnim propisima, Statutom i drugim internim aktima Banke, a struktura nadzornog odbora u pogledu raznovrsnosti, odn. ispunjenje kvantitativnog cilja za učešće manje zastupljenog pola, na nivou od najmanje jedne trećine, je u domenu akcionara Banke, pa usvajanjem ove Politike na Skupštini akcionara Banke, istovremeno akcionari preuzimaju obavezu u vezi sa ciljanom strukturom nadzornog odbora Banke.

3. FINANSIJSKI IZVJEŠTAJI

Izveštaj u skraćenom obliku se sastoji od mišljenja revizora o finansijskim izvještajima Banke, Bilansa uspjeha i Bilansa stanja, podataka o sastavu Odbora direktora, Odbora za upravljanje kreditnim rizikom i Odbora za reviziju, podataka o glavnom izvršnom direktoru i glavnom internom revizoru Banke i podataka o osnovnim pokazateljima poslovanja.

Skraćena verzija revizorskog izvještaja dostupna je na sledećem [linku](#).

Puna verzija revizorskog izvještaja dostupna je na sledećem [linku](#).

4. STRATEGIJE I POLITIKE UPRAVLJANJA RIZICIMA

4.1 Strategije i politike upravljanja svim vrstama rizika

Sistem upravljanja rizicima obuhvata organizacionu strukturu, strategije, politike, procedure, pravila, pravilnike, procese, aktivnosti i resurse za utvrđivanje, mjerenje odnosno procenjivanje, ovladavanje, praćenje i izvještavanje o izloženostima rizicima, odnosno upravljanje rizicima u cjelini. Hipotekarna Banka nastoji uvrstiti kulturu rizika u sopstvenu kulturu korporativnog upravljanja.

Za izvještavanje i nadzor nad rizicima nadležan je Izvršni direktor Banke za rizike.

Linije komunikacije, izvještavanja i jasno razgraničenje procesa preuzimanja i odobravanja od analize rizika (kontrole rizika) kreiraju organizacionu strukturu koja izbjegava sukob interesa i nadležnosti.

Razumijevanje osnovnih načela upravljanja rizicima na nivou cjelokupne Banke predstavlja osnovu za jedinstvenu svijest i kulturu rizika unutar Banke. Banka redovno provjerava i unapređuje sistem upravljanja rizicima.

Profil rizičnosti Banke usklađen je sa Strategijom upravljanja rizicima. Banka koristi *ex ante* i *ex post* analize i odstupanja rizika (plan/ostvareno).

Strategijom upravljanja rizicima Banka je definisala smjernice za srednjeročno preuzimanje rizika te razvoj sistema upravljanja rizicima Banke. Iz strategije Banke proizilazi poslovni plan Banke. Cilj strategije je definisanje skupa osnovnih standarda za održivo, efikasno i efektivno upravljanje i kontrolu svih identifikovanih rizika kojima je Banka izložena. Strategija je rađena uzimajući u obzir interne i eksterne uticaje po principu „od vrha prema dnu“ (*top down approach*).

Banka je usvojila sledeća ključna dokumenta (strategije, politike, procedure, odluke, uputstva):

- Strategiju upravljanja rizicima
- Strategiju upravljanja kapitalom banke
- Godišnji plan kapitala
- Politiku procjene adekvatnosti internog kapitala (ICAAP)
- Izvještaj procjene adekvatnosti internog kapitala
- Metodologiju utvrđivanja materijalne značajnosti rizika
- Politiku upravljanja kreditnim rizikom
- Odluka o ovlaštenjima i proceduri obavljanja kreditnog posla
- Proceduru za stres testiranje kreditnog rizika
- Pravila o vrstama i tehnikama ublažavanja kreditnog rizika
- Politiku vrednovanja finansijskih instrumenata
- Proceduru vrednovanja finansijskih instrumenata
- Proceduru za poboljšanje kreditnog portfolija i upravljanje problematičnim plasmanima
- Procedura prinudne naplate potraživanja
- Internu kategorizaciju visokorizičnih plasmana
- Strategiju upravljanja rizikom likvidnosti
- Politiku upravljanja rizikom likvidnosti
- Plan upravljanja likvidnošću u slučaju ugrožene likvidnosti u HB
- Proceduru za stres testiranje likvidnosti primjenom stres scenarija
- Politiku upravljanja operativnim rizikom
- Proceduru za upravljanje operativnim rizikom
- Procedura za samoprocjenu rizika
- Politiku za upravljanje tržišnim rizikom
- Proceduru za upravljanje tržišnim rizikom
- Politiku za upravljanje rizikom zemlje
- Proceduru za upravljanje rizikom zemlje
- Politiku o utvrđivanju, evidentiranju i kontroli povezanih lica i lica povezanih sa bankom
- Proceduru za utvrđivanje, evidentiranje i kontrolu povezanih lica i lica povezanih sa bankom.

4.2 Struktura i organizacija funkcije upravljanja rizicima

Banka upravljanje rizicima definiše kroz sistem internih akata, organizacije i kontrolnih mehanizama koji uključuju mjerenje, razgraničenje, koncentraciju, validaciju i procjenu rizika te sisteme limita i preuzimanje rizika po pojedinim poslovnim područjima i vrstama rizika.

Okvir upravljanja rizicima u Banci uključuje i edukaciju zaposlenih, širenje kulture i promocije svijesti o postojanju rizika i izvorima istih. Okvir upravljanja rizicima postavljen je u skladu sa standardima, regulatornim te kvantitativnim i kvalitativnim zahtjevima.

Efikasnost upravljanja rizicima nastoji se postići i smanjivanjem i izbjegavanjem preklapanja i kontinuiranim unapređenjem procesa, metodologija, modela, kontrola i sistema.

U sklopu Sektora za upravljanje rizicima formirane su sledeće organizacione službe/sektori zaduženi za upravljanje, procjenu i mjerenje rizika:

- 1. Služba procjene rizika:** utvrđuje i procjenjuje kreditni rizik pri odobravanju plasmana pravnim licima i fizičkim licima kako bi se ostvario maksimum kontrole troška kreditnog rizika na nivou Banke te ostvarila maksimalna dobit iz kreditnog poslovanja.
- 2. Služba za vođenje rizičnih plasmana:** upravlja rizičnim plasmanima Banke sa ciljem oporavka, naplate i restrukturiranja potraživanja.
- 3. Middle office.**

4.3 Obim i priroda sistema izvještavanja o rizicima i sistema za mjerenje rizika

Sektor za kontrolu rizika: identifikuje, mjeri, prati, kontrolira i izvještava o rizicima. Sektor razvija politike i procedure za upravljanje rizicima, kao i metodologije i postupke za njihovo mjerenje. Sektor za kontrolu rizika analizira i procjenjuje osnovne kategorije rizika:

- Kreditni rizik
- Tržišni rizik
- Rizik likvidnosti
- Rizik zemlje
- Operativni rizik
- Ostale materijalno značajne rizike

Kod kreditnog rizika, kroz izvještaje, prati se na mjesečnom nivou kretanje portfolija u poslednjih 12 mjeseci u apsolutnim ciframa i indeksno, te prati strukturu portfolija sa stanovišta bonitetnih grupa, kretanje portfolija i rezervacija za očekivane kreditne gubitke, strukturu promjena kredita u odnosu na prethodni mjesec. Na mjesečnom nivou se izrađuju tranzicione matrice, strukture kašnjenja, strukture rezervacija, struktura portfolija po djelatnostima, velike izloženosti, izloženost prema akcionarima (sa kvalifikovanim i nekvalifikovanim učešćem) i izloženost prema članovima Odbora direktora. Na kvartalnom nivou se prate i iznose ispravke vrijednosti.

Upravljanjem **tržišnim rizikom** prati se rizik kamatne stope (pozicijski rizik) i devizni rizik.

Upravljanjem **rizikom kamatne stope** prati se kretanje kamatne marže, vrši se GAP analiza i ocjena standardnog kamatnog šoka od 200 bp, po značajnim valutama i sumarno, analiza uticaja kamatnog rizika na ekonomsku vrijednost kapitala i neto kamatni prihod.

Upravljanjem **deviznim rizikom** prati se neto otvorena devizna pozicija za pojedinačnu valutu i sve valute zajedno, kao i evidencija o dobitcima i gubicima iz aktivnosti poslovanaja sa stranim valutama.

Upravljanjem **rizikom likvidnosti** prati se ročna usklađenost i GAP po vremenskim zonama i kumulativno poslovanje Banke u okviru utvrđenih limita.

Upravljanjem **rizikom zemlje** prati se izloženost Banke prema nerezidentima tj. licima koja imaju sjedište/prebivalište van Crne Gore.

Kod **operativnog rizika**, cilj je uspostavljanje efikasnog i efektivnog sistema upravljanja operativnim rizicima, polazeći od brojnih faktora rizika kojima je Banka izložena u obavljanju svojih aktivnosti, uključujući obim, sofisticiranost, prirodu i kompleksnost aktivnosti Banke.

4.4 Politike za zaštitu od rizika i ublažavanje rizika, strategije i procesi za kontinuirano praćenje efektivnosti zaštite od rizika

Prvi nivo zaštite kod kreditnih rizika a i ostalih rizika su nivoi odlučivanja, gdje se na jasan i transparentan način u obliku matrica odlučivanja definiše proces donošenja odluka i sagledavanja rizika.

Kod kreditnog rizika (pored politike Banke da odobrava kredite definisane namjene) novčani tok dužnika uzima se kao primarni izvor povratka kredita, takođe, Banka svoje plasmane takođe osigurava i sekundarnim izvorom povrata duga tj. kolateralom.

Kolateral, kao sekundarni izvor povrata duga, uzima se u obzir ukoliko se primaran izvor povratka duga (novčani tok) ocijeni nedovoljnim/neadekvatnim.

Vrste i osnovne karakteristike instrumenata osiguranja koje Banka najčešće prihvata za obezbjeđenje svojih potraživanja, kao i osnovni kriterijum za njihovo prihvatanje definisani su Pregledom kategorija obezbjeđenja – Katalogom kolaterala.

Banka za potrebe umanjenja kreditnog rizika koristi materijalnu i nematerijalnu kreditnu zaštitu.

Oblik i visina zahtijevanog kolaterala varira u zavisnosti od rejtinga dužnika, vrsti ročnosti i plasmana. Dugoročni plasmani kojima se finansiraju osnovna sredstva dužnika i/ili dugoročne stambene potrebe fizičkih lica, moraju biti osigurani hipotekom na nepokretnosti(ma). Poželjno je da je hipoteka u vlasništvu dužnika. Međutim, Banka u određenim situacijama prihvata i da su kreditni i hipotekarni dužnik različita lica. Banka takođe prihvata upis hipoteke I reda (osim u izuzecima gdje Banka ima više sopstvenih hipoteka ili nadležni nivo odlučivanja prihvati takav status).

Banka će za osiguranje svojih potraživanja prihvatati samo lako utržive instrumente obezbjeđenja, čija je vrijednost tokom vremena stabilna. Ovo znači da se naplata duga, u slučaju potrebe za realizacijom kolaterala, kod pojave negativnih trendova bilo u servisiranju obaveza prema Banci, bilo u finansijskoj poziciji dužnika, može dogoditi u roku koji ne ugrožava likvidnost Banke. Stepem korelacije između vrijednosti imovine koja služi kao zaštita i kreditne sposobnosti dužnika ne smije biti izražena, tj vrijednost kolaterala ne smije biti u korelaciji sa primarnim izvorima otplate (vrijednost kolaterala ne smije biti vezana za kreditnu sposobnost dužnika).

Banka prati i nivo koncentracije kolaterala i radi na smanjenju/eliminaciji neželjene koncentracije rizika u kreditnom portfoliju. Banka je definisala sledeće politike i procedure za ublažavanje rizika:

- Proceduru za stres testiranje kreditnog rizika
- Pravila i tehnike ublažavanja kreditnog rizika
- Proceduru za poboljšanje kreditnog portfolia i upravljanje problematičnim kreditima
- Procedura prinudne naplate potraživanja
- Internu kategorizaciju visokorizičnih plasmana
- Plan upravljanja likvidnošću u slučaju ugrožene likvidnosti u HB
- Proceduru za stres testiranje likvidnosti primjenom stres scenarija
- Proceduru za utvrđivanje, evidentiranje i kontrolu povezanih lica i lica povezanih sa bankom

Stres testiranje svih vrsta rizika se sprovodi kako bi se uočile slabosti i mane sistema i na vrijeme (*ex-ante*) reagovalo na iste.

5. KONSOLIDACIJA

U Zakonu o računovodstvu definisano je da:

Matično pravno lice dužno je da sastavlja, dostavlja i objavljuje konsolidovane finansijske izvještaje u skladu sa ovim zakonom, MRS i MSFI.

Matično pravno lice dužno je da sastavlja, dostavlja i objavljuje konsolidovani izvještaj menadžmenta.

Konsolidovani godišnji finansijski izvještaji su finansijski izvještaji grupe pravnih lica u kojoj jedno pravno lice (u daljem tekstu: matično pravno lice) ima kontrolu (dominantan uticaj) nad jednim ili više zavisnih pravnih lica prilikom utvrđivanja finansijskih i poslovnih politika, a prikazuje grupu kao cjelinu.

Konsolidovane godišnje finansijske izvještaje, odnosno konsolidovani izvještaj menadžmenta za grupu pravnih lica dužno je da sačini matično pravno lice

Kako Banka nije matično, a ni zavisno pravno lice, ona svoje finansijske izvještaje sastavlja na individualnoj osnovi.

6. REGULATORNI KAPITAL (SOPSTVENA SREDSTVA)

Sopstvena sredstva banke, u skladu sa Odlukom o adekvatnosti kapitala čine:

1. osnovni elementi sopstvenih sredstava, koji se uključuju u izračunavanje osnovnog kapitala i
2. dopunski elementi sopstvenih sredstava, koji se uključuju u izračunavanje dopunskog kapitala.

Osnovni elementi sopstvenih sredstava banke su:

1. uplaćeni akcionaraski kapital po nominalnoj vrijednosti, isključujući kumulativne povlašćene akcije;
2. naplaćene emisije premije, isključujući emisije premije po osnovu kumulativnih prioriternih akcija;
3. rezerve:
  - a. rezerve za procijenjene gubitke po regulatornom zahtjevu, izdvojene u skladu sa odlukom kojom se propisuju minimalni standardi za upravljanje kreditnim rizikom u bankama
  - b. rezerve koje su formirane na teret dobiti nakon njenog oporezivanja (zakonske, statutarne i druge rezerve);
4. neraspoređena dobit iz prethodnih godina za koju je skupština akcionara donijela odluku da bude uključena u osnovni kapital, umanjena za poreze na dobit i druge očekivane troškove;
5. iznos dobiti u tekućoj godini, ukoliko su ispunjeni sledeći uslovi:
  - a. skupština akcionara, ili odbor direktora uz ovlašćenje skupštine akcionara, je donijela odluku da se dobit koja se ostvari u tekućoj godini, u ostvarenom ili manjem iznosu, rasporedi u rezerve, povećanje akcijskog kapitala, za pokriće gubitka iz prethodnih godina i/ili u neraspoređenu dobit iskazano u procentima;
  - b. dobit je umanjena za pripadajući porez na dobit i druge očekivane troškove;
  - c. postojanje dobiti je potvrdio spoljni revizor;
  - d. banka je dobila saglasnost od Centralne banke za uključivanje dobiti u osnovni kapital banke;
6. iznos kojim se ublažavaju negativni efekti na sopstvena sredstva banke zbog prelaska na vrednovanje stavki aktive primjenom Međunarodnog standarda finansijskog izvještavanja 9 (u daljem tekstu: MSFI 9)
Ako je banka inicijator sekjuritizacije, u iznos dobiti iz tekuće godine se ne uključuju neto dobiti od kapitalizovanog budućeg prihoda od sekjuritizovane imovine koji pružaju kreditno poboljšanje sekjuritizovanim pozicijama.

Odbitne stavke pri izračunavanju osnovnog kapitala banke su:

1. gubitak iz prethodnih godina;
2. gubitak iz tekuće godine;
3. nematerijalna imovina u obliku goodwilla, licenci, patenata, zaštitnih znakova i koncesija;
4. nominalni iznos stečenih sopstvenih akcija, isključujući kumulativne povlašćene akcije;
5. nerealizovani gubitak po osnovu vrjednosnog usklađivanja finansijske imovine raspoložive za prodaju, po fer vrijednosti;
6. pozitivna razlika između iznosa obračunatih rezervacija za potencijalne gubitke i zbira iznosa ispravke vrijednosti za stavke bilansne aktive i rezervisanja za vanbilansne stavke;
7. iznos prekoračenja limita ulaganja u nepokretnosti i osnovna sredstva, utvrđenog posebnim propisom Centralne banke.

Dopunski elementi sopstvenih sredstava banke koji se uključuju u dopunski kapital su:

1. nominalni iznos povlašćenih kumulativnih akacija;
2. naplaćene emisione premije po osnovu kumulativnih prioriternih akcija;
3. iznos opštih rezervi, a najviše do 1,25% ukupne rizikom ponderisane aktive;
4. subordinisani dug za koji su ispunjeni uslovi predviđeni Odlukom o adekvatnosti kapitala (član 6);
5. hibridni instrumenti, za koje su ispunjeni uslovi predviđeni Odlukom o adekvatnosti kapitala (član 7);
6. revalorizacione rezerve na nepokretnosti u vlasništvu banke.

Odbitne stavke pri izračunavanju dopunskog kapitala su:

1. stečene sopstvene povlašćene kumulativne akacije;
2. potraživanja i potencijalne obaveze obezbijeđene hibridnim instrumentima ili subordinisanim dugom banke do iznosa u kojem su ti instrumenti uključeni u dopunski kapital.

Subordinisani dug se može uključiti u izračunavanje dopunskog kapitala ukoliko:

1. je dug u cjelosti uplaćen;
2. je dug neobezbijeđen, odnosno banka ne garantuje plaćanje po tom dugu sopstvenim jemstvom, hipotekom ili na bilo koji drugi način;
3. je u slučaju stečaja, odnosno likvidacije banke, dug podređen drugim obavezama i isplaćuje se tek nakon podmirenja obaveza prema drugim povjeriocima;
4. se dug može koristiti samo za isplatu potraživanja povjerilaca u stečajnom postupku, odnosno postupku likvidacije banke;
5. se isplata duga povjeriocima ili otkup od same banke prije dospjeća mogu izvršiti samo:
  - a. u slučaju pretvaranja subordinisanog duga u akcije, isključujući kumulativne povlašćene akcije
  - b. u drugim slučajevima, uz saglasnost Centralne banke, ako isplata duga ne pogoršava pokazatelje adekvatnosti kapitala banke;
6. je rok dospjeća duga unaprijed određen i duži od pet godina računajući od dana uplate;
7. je o subordinisanom dugu zaključen pismeni ugovor koji, pored uslova iz tačaka 2-6 ovog člana, sadrži i napomenu da se subordinisani dug ne može smatrati depozitom.

Ukoliko je ugovoreno vraćanje subordinisanog duga u ratama, taj dug se može tretirati kao element dopunskog kapitala samo ako prva rata dospjeva za vraćanje u roku dužem od pet godina.

Prilikom izračunavanja dopunskog kapitala Banka je dužna da ukupni iznos subordiniranog duga umanjuje za po 20% početkom svake od poslednjih pet godina koje prethode ugovorenom roku dospjeća duga.

Hibridni instrument se može uključiti u izračunavanje dopunskog kapitala ukoliko:

1. je instrument izdala banka sa namjerom da ga uključi u izračun dopunskog kapitala;
2. je obaveza po tom instrumentu u cjelosti uplaćena;
3. je instrument neobezbijeđen, odnosno banka ne garantuje plaćanje po tom instrument sopstvenim jemstvom, hipotekom ili na bilo koji drugi način;
4. je instrument u cjelosti, bezuslovno i bez odlaganja raspoloživ za pokriće gubitaka;
5. je u slučaju stečaja, odnosno likvidacije banke, dug podređen drugim obavezama i isplaćuje se tek nakon podmirenja obaveza prema drugim povjeriocima;
6. je rok dospjeća duga unaprijed određen i duži od pet godina računajući od dana uplate;
7. isplata povjeriocima ili otkup od same banke prije dospjeća nijesu mogući osim u slučaju pretvaranja ovog instrumenta u akcije banke, isključujući povlašćene kumulativne akcije;
8. u slučaju da nivo sopstvenih sredstava padne ispod zakonom propisanog nivoa, banka ne može, do postizanja propisanog nivoa sopstvenih sredstava i/ili koeficijenta solventnosti, isplaćivati kamate, naknade i druge prinose po osnovu tog instrumenta i
9. u roku od 90 dana od dana kada se utvrdi da je iznos sopstvenih sredstava pao ispod iznosa koji predstavlja 75% propisanog iznosa, banka ne povećava sopstvena sredstva do propisanog nivoa, banka pretvara taj instrument u akcije koje se uključuju u osnovni kapital banke.

Odbitne stavke od sopstvenih sredstava banke su:

1. direktna ili indirektna ulaganja u drugu banku ili drugu kreditnu ili finansijsku instituciju u iznosu većem od 10% kapitala tih institucija;
2. ulaganja Banke u subordinisani dug i hibridne instrumente druge banke ili druge kreditne ili finansijske institucije, u kojoj banka ima direktna ili indirektna ulaganja u iznosu većem od 10% kapitala te institucije;
3. ukupan iznos direktnih ili indirektnih ulaganja u druge banke ili druge kreditne ili finansijske institucije u iznosu do 10% njihovog kapitala i ulaganja u subordinisani dug i hibridne instrumente koji nijesu obuhvaćeni tačkom 2 ovog stava, ukoliko prelazi 10% iznosa sopstvenih sredstava banke, prije umanjena koja se vrše u skladu sa ovim članom odluke;
4. direktna ili indirektna ulaganja u akcije društva za osiguranje, društva za reosiguranje ili osiguravajuće holding kompanije u iznosu većem od 10% kapitala tog društva, odnosno kompanije;
5. iznos direktnog ili indirektnog ulaganja u pravno lice koje se bavi nefinansijskom poslovnom aktivnošću, koje prelazi 10% iznosa sopstvenih sredstava banke, prije umanjena koja se vrše u skladu sa ovim članom Odluke;
6. iznos ukupnih direktnih i indirektnih ulaganja u pravna lica koja se bave nefinansijskom poslovnom aktivnošću, koji prelazi 30% iznosa sopstvenih sredstava banke, prije umanjena koja se vrše u skladu sa ovim članom odluke;
7. Potraživanja od pravnih lica i potencijalne obaveze prema pravnim licima povezanim sa Bankom, ako su ta potraživanja ili te potencijalne obaveze uspostavljeni pod uslovima koji su povoljniji u odnosu na uslove koji se primjenjuju prema drugim pravnim licima koja nijesu povezana sa bankom;

8. potraživanja ili potencijalne obaveze obezbijeđene akcijama drugih banaka ili drugih kreditnih ili finansijskih institucija koje se ne kotiraju na priznatim berzama;
9. iznos izloženosti po osnovu sekjuritizacijskih pozicija, koji je u skladu sa dijelom ove Odluke kojom se uređuje sekjuritizacija, utvrđen kao odbitna stavka od sopstvenih sredstava.

Banka ne može uključivati u sopstvena sredstva:

1. dobit ili gubitak po osnovu obaveza vrednovanih po fer vrijednosti koji proizilaze iz promjena kreditnog rejtinga banke;
2. rezerve za hedžing novčanog toka prethodno vrednovane po amortizacionom trošku i hedžing novčanog toka koji se odnosi na neplanirane transakcije;
3. nerealizovanu dobit od investicione imovine i finansijskih instrumenata raspoloživih za prodaju.

U skladu sa Odlukom o adekvatnosti kapitala banaka sopstvena sredstva banke predstavljaju zbir osnovnog kapitala Banke i dopunskog kapitala Banke, umanjen za odbitne stavke. Sopstvena sredstva banke sa stanjem na dan 31.12.2021. iznose **54,2** miliona EUR, dok su na 31.12.2020. iznosila **51,1** miliona EUR.

Osnovni elementi sopstvenih sredstava iznose 53,2 miliona EUR, dok su odbitne stavke pri izračunu osnovnog kapitala 11,2 miliona EUR, a dopunski elementi iznose 12,2 miliona EUR.

Struktura sopstvenih sredstava 31.12.2021. godine

	000€
Osnovni elementi sopstvenih sredstava	53,238
Odbitne stavke pri izračunu osnovnog kapitala	11,224
Osnovni kapital (osnovni elementi sopstvenih sredstava minus odbitne stavke)	42,014
Dopunski elementi sopstvenih sredstava koji se uključuju u dopunski kapital	12,200
Odbitne stavke pri izračunu dopunskog kapitala	0
Dopunski kapital (dopunski elementi sopstvenih sredstava minus odbitne stavke)	12,200
Sopstvena sredstva	54,214

Na dan 31.12.2021. godine Banka ima aktive sledeće emisije subordinisanog duga:

- Simbol: **HBO2**
 ISIN: MEHBO2KA1PG9
 Dospijeće: 24.07.2023. godine
 Iznos emisije: 4.000.000,00 €
 Kamatna stopa: 5,90%
- Simbol: **HBO3**
 ISIN: MEHBO3KA1PG8
 Dospijeće: 15.01.2026. godine

Iznos emisije: 8.000.000,00 €
Kamatna stopa: 5,00%

- Simbol: **HBO4**
ISIN: MEHBO4KA4PG1
Dospijeće: 15.01.2028. godine
Iznos: 5.000.000,00 €
Kamatna stopa: 4,50%

7. ADEKVATNOST KAPITALA I OSNOVNI POKAZATELJI POSLOVANJA

Ukupno ponderisana bilansna aktiva, formirana u skladu sa Odlukom o adekvatnosti kapitala banaka, na dan 31.12.2021. godine iznosi 268,5 miliona EUR. Ukupno rizikom ponderisana sredstva (RWA) za sve vrste rizika iznose **327,6** miliona EUR.

Struktura rizikom ponderisanih sredstava za različite tipove rizika data je u sledećoj tabeli:

	000€
Ukupno ponderisana bilansna aktiva	268,501.20
Potreban kapital za tržišne rizike	8,958.00
Potreban kapital za operativni rizik	41,406.37
Potreban kapital za rizik zemlje	6,099.85
Potreban kapital za druge rizike	2,589.00
Ukupno	327,554.42

Koeficijent solventnosti banke na dan 31.12.2021. iznosi **16.55%**.

Na dan 31.12.2021. godine nijedan pokazatelj poslovanja Banke ne odstupa od propisanog minimuma kako se to zahtijeva u skladu sa zakonskom regulativom i odlukama Centralne Banke Crne Gore.

Ostvareni pokazatelji poslovanja po godinama

Pozicija\Godina	2017	2018	2019	2020	2021
Ukupna aktiva (u 000 EUR)	494.535	506.838	530.478	542.581	663.731
RWA i potrebni kapital za rizike (u 000 EUR)	283.091	296.345	299.904	290.012	327.554
Povraćaj na prosječnu aktivu (ROAA)	0,85%	0,86%	0,94%	0,65%	0,73%
Povraćaj na prosječni kapital (ROAE)	9,43%	9,54%	9,98%	6,62%	8,05%
Koeficijent solventnosti	12,28%	12,50%	16,29%	17,62%	16,55%

7.1 Procjena adekvatnosti internog kapitala

Banka formira katalog rizika i na osnovu Metodologije za materijalnu značajnost rizika identifikuje materijalno značajne rizike koje prati u svom ICAAP modelu.

Banka je na osnovu Metodologije za materijalnu značajnost definisala sledeće rizike kao materijalno značajne:

Kreditni rizik - Hipotekarna banka za potrebe ICAAP-a koristi standardizovanu metodu koju je propisala CBCG i koja se koristi kao osnova za kalkulisanje potrebnog kapitala za potrebe ocjene koeficijenta solventnosti uz nadogradnju u dijelu rezultata stres testiranja.

Na standardizovani obračun potrebnog kapitala za kreditni rizik dodaje se razlika između potrebnog kapitala za kreditni rizik u stresu i to se koristi Stres 2 kao dodatak za potrebni kapital. Posmatraju se pozicije potrebnog kapitala za kreditni rizik i na osnovu pomjeranja parametara (dana kašnjenja, izosa ispravki vrijednosti i rezervacija po CBCG, pomjeranja vrijednosti nekretnina) posmatra se vrijednost u novim okolnostima, razlika se uzima kao dodatak za ICAAP potreban kapital za kreditne rizike.

Banka pri računanju ekonomskog kapitala banke za **rizik likvidnosti** uzima GAP analizu i primjenu kamatnog šoka od 300 bp za potrebe ICAAP a. Za regularne potrebe to je šok od 200 bp.

Kamatni rizik u knjizi banke – Banka pri računanju ekonomskog kapitala banke za kamatni rizik u knjizi banke koristi pojednostavljenim izračunom promjene ekonomske vrijednosti kapitala banke i kalkulacije standardnih kamatnih šokova od 200 bp na GAP banke. Kod ICAAP a će koristiti kamtni šok od 300 bp.

Ove dvije kategorije se koriste u Hipotekarnoj banci za kalkulisanje potrebnog kapitala za ostale rizike. Razlika ove dvije kalkulacije: kod ICAAP a se koristi promjena kamate od 300 bp, dok se za regularnu kalkulaciju koristi sok od 200 bp.

Za potrebe ICAAP za **ostale rizike** (strateški, reputacioni, koncentracije...) Banka pri računanju ekonomskog kapitala koristi razliku između regulatornog obračuna i internog potrebnog kapitala za kreditni, operativni i rizik zemlje i na sumu te razlike primjenjuje 10%.

Operativni rizik - Hipotekarna banka za potrebe ICAAP koristi rezultate stres testa operativnih rizika koji se radi na godišnjem nivou, i to suma prva dva najveća stres scenarija , koja predviđa neke izuzetno rijetke i sa visokom vrijednošću događaje, koji nijesu dio redovnih okvira i očekivanja i kao takve spadaju u neočekivani gubitak koji dodajemo kalkulaciji potrebnog kapitala.

Rizik zemlje - Hipotekarna banka za potrebe ICAAP-a koristi metodologiju regulatora za obračun potrebnog kapitala za rizik zemlje i koristi stres scenario da se svim zemljama pomjeri rejting kategorija za dvije pozicije u negativnom smjeru. Iskalkuliše se potreban kapital u ovakvim okolnostima i koristi se za potrebe ICAAP-a.

Rezultati sprovedenog ICAAP-a u 2021. godini dati su u sledećim tabelama:

2020:

	31/12/2020 REGULATORNI ZAHTJEVI	DODATNI KAPITAL U SKLADU SA ICAAP om	UKUPNA KAPITAL ICAAP 2020	% chg
Potreban kapital za kreditni rizik	242,971	6,554	249,525	3%
Potr. kapital operativni rizici	4,131	200	4,331	5%
Potr. kapital trzisni rizici	-	-	0	
Potr. kapital rizik zemlje	3,322	2,607	5,929	78%
Potr. kapital ostali rizici	2,409	2,140	4,549	88%
UKUPNO POTREBAN KAPITAL	290,012	13,301	303,313	4.59%

Forward looking 2021:

	31/12/2021 PLAN REGULATORNI ZAHTJEVI	DODATNI KAPITAL U SKLADU SA ICAAP om	UKUPNA KAPITAL ICAAP 2021 PLAN	% chg
Potreban kapital za kreditni rizik	250,260	6,768	257,028	3%
Potr. kapital operativni rizici	4,141	207	4,348	5%
Potr. kapital trzisni rizici	-	-	0	
Potr. kapital rizik zemlje	3,900	3,042	6,942	78%
Potr. kapital ostali rizici	2,700	2,403	5,103	89%
UKUPNO POTREBAN KAPITAL	298,270	14,284	312,554	4.79%

8. KREDITNI RIZIK

8.1 Potrebni kapital za kreditni rizik

Hipotekarna Banka A.D. Podgorica je na 31.12.2021. godine ukalkulisala ukupan iznos rizikom ponderisanih sredstava za kreditni rizik od: 268.501 hiljada EUR. Banka koristi standardizovani pristup.

Tabele pružaju detaljan uvid u sve stavke bilansne aktive i vanbilansa koje se ponderišu i služe za izračun potrebnog kapitala za kreditni rizik (članovi 11-71 Odluke). Iznos izloženosti u tabeli predstavlja knjigovodstvenu vrijednost izloženosti umanjenu za iznos rezervacija (veći iznos ili obračunate rezervacije ili ispravke vrijednosti) za te izloženosti (član 12 Odluke) - i dobija se neto princip. Rizikom ponderisani iznos izloženosti predstavlja proizvod iznosa neto izloženosti i odgovarajućeg pondera rizika za tu izloženost, uvažavajući tehnike ublaživanja kreditnog

rizika (i faktora kreditne konverzije za vanbilans). Definicije pojedinih entiteta prema kojima je Banka izložena date su u samom tekstu Odluke.

Banka koristi rejtinge sledećih eksternih institucija za procjenu kreditnog rizika, za kategorije izloženosti prema centralnim vladama, institucijama i privrednim društvima:

- *Standard & Poor's*
- *Moody's*
- *Fitch*

Navedene agencije su priznate rejting agencije od strane Centralne banke Crne Gore. Raspored oznaka rejtinga u stepene kreditnog kvaliteta vrši se u skladu sa [objavom](#) Centralne banke Crne Gore.

Ponderisana bilansna aktiva

Naziv potraživanja	Bruto izloženosti	Rezervacije (veći iznos ili obračunate rezervacije ili ispravke vrij.)	Iznos izloženosti	Rizikom ponderisani iznos izlož.
	1	2	3=1-2	4
Ponder 0%				
1 Izloženost prema Evropskoj centralnoj banci			0	0
2 Izloženost prema centralnim vladama, centralnim bankama, administrativnim tijelima i neprofitnim društvima koja pri utvrđivanju pondera rizika imaju tretman centralne vlade za koje banka koristi rejting utvrđen od strane priznate eksterne institucije sa stepenom kreditnog kvaliteta 1	471	5	466	0
3 Izloženost prema centralnim vladama, centralnim bankama, administrativnim tijelima i neprofitnim društvima koja pri utvrđivanju pondera rizika imaju tretman centralne vlade za koje banka koristi rejting utvrđen od strane priznate izvozne kreditne agencije sa stepenom kreditnog kvaliteta 0 i 1			0	0
4 Izloženost prema centralnoj vladi u Crnoj Gori i CBCG	284,130	880	283,250	0
5 Izloženosti prema multilateralnim razvojnim bankama (član 25 Odluke o adekvatnosti kapitala) - u daljem tekstu: Odluka			0	0
6 Izloženost prema međunarodnim organizacijama (član 26 Odluke)			0	0
7 Gotovina i gotovinski ekvivalenti	29,951	0	29,951	0
8 Zlatne poluge koje se nalaze u trezoru banke ili su deponovane na drugom mjestu kao obezbjeđenje za obaveze banke			0	0
9 Izloženosti koje su predmet kreditne zaštite, a za koje su ispunjeni uslovi za primjenu pondera 0% (član 102 stav 1, član 103 tačka 1, član 104 Odluke)	6,020	14	6,006	0
10 Dio izloženosti koji je pokriven priznatom garancijom i drugim oblicima nematerijalne kreditne zaštite za koju su ispunjeni uslovi za primjenu pondera 0% u skladu sa članom 119 Odluke			0	0
Ponder 10%				
1 Izloženosti u obliku pokrivenih obveznica za koje su ispunjeni uslovi iz člana 45, tačka 1			0	0
2 Izloženosti koje su predmet kreditne zaštite, a za koje su ispunjeni uslovi za primjenu pondera 10% (član 102 stav 2, član 103 tačka 2 Odluke)			0	0
Ponder 20%				
1 Izloženost prema centralnim vladama, centralnim bankama, administrativnim tijelima i neprofitnim društvima koja pri utvrđivanju pondera rizika imaju tretman centralne vlade za koje banka koristi	1,004	5	999	200

rejting utvrđen od strane priznate eksterne institucije sa stepenom kreditnog kvaliteta 2					
2	Izloženost prema centralnim vladama, centralnim bankama, administrativnim tijelima i neprofitnim društvima koja pri utvrđivanju pondera rizika imaju tretman centralne vlade za koje banka koristi rejting utvrđen od strane priznate izvozne kreditne agencije sa stepenom kreditnog kvaliteta 2		0		0
3	Izloženost prema institucijama, jedinicama regionalne ili lokalne samouprave, (član 22 Odluke) administrativnim tijelima i neprofitnim društvima (član 24, stav 1, tačka 2 Odluke), multilateralnim razvojnim bankama (član 25 stav 2 Odluke), za koje banka koristi rejting utvrđen od strane priznate eksterne institucije, sa izvornim ili preostalim rokom dospjeća dužim od tri mjeseca , sa stepenom kreditnog kvaliteta 1	1,937	0	1,937	387
4	Izloženost prema institucijama, jedinicama regionalne ili lokalne samouprave, (član 22 Odluke) administrativnim tijelima i neprofitnim društvima (član 24, stav 1, tačka 2 Odluke), multilateralnim razvojnim bankama (član 25 stav 2 Odluke), za koje banka koristi rejting utvrđen od strane priznate eksterne institucije, sa izvornim ili preostalim rokom dospjeća do tri mjeseca , sa stepenom kreditnog kvaliteta 1,2 ili 3	28,024	140	27,884	5,577
5	Izloženost prema institucijama, jedinicama regionalne ili lokalne samouprave, (član 22 Odluke) administrativnim tijelima i neprofitnim društvima (član 24, stav 1, tačka 2 Odluke), multilateralnim razvojnim bankama (član 25 stav 2 Odluke), za koje banka ne koristi rejting utvrđen od strane priznate eksterne institucije, sa izvornim ili preostalim rokom dospjeća do tri mjeseca (ukoliko ponder rizika koji se dodjeljuje izloženostima prema centralnoj vladi u kojoj je sjedište te institucije nije veći)	0	0	0	0
6	Izloženosti u obliku pokrivenih obveznica za koje su ispunjeni uslovi iz člana 45, tačka 2			0	0
7	Izloženost prema privrednim društvima za koje banka koristi kreditni rejting utvrđen od strane priznate eksterne institucije sa stepenom kreditnog kvaliteta 1			0	0
8	Kratkoročne izloženosti prema institucijama i privrednim društvima za koje postoji kreditni rejting (kratkoročni rejting emitetna) dodijeljen od strane priznate eksterne institucije, sa stepenom kreditnog kvaliteta 1(član 52 Odluke)			0	0
9	Izloženosti u vidu udjela u kapitalu investicionih fondova za koje banka koristi rejting utvrđen od strane priznate eksterne institucije, sa stepenom kreditnog kvaliteta 1(član 52 Odluke)			0	0
10	Izloženosti pozicija u sekuritizaciji sa stepenom kreditnog kvaliteta 1(član 154 Odluke)			0	0
11	Gotovina na putu	3	0	3	1
12	Dio izloženosti koji je obezbijeđen do visine tržišne vrijednosti priznatog kolaterala ukoliko su ispunjeni uslovi iz člana 101 za primjenu pondera 20%			0	0
13	Dio izloženosti koji je pokriven priznatom garancijom i drugim oblicima nematerijalne kreditne zaštite za koju su ispunjeni uslovi za primjenu pondera 20% u skladu sa članom 119 Odluke			0	0
Ponder 35%					
1	Izloženosti obezbijeđene stambenim nepokretnostima za koje su ispunjeni uslovi iz člana 37 Odluke	36,565	1,840	34,725	12,154
2	Izloženost banke nastala po osnovu ugovora o lizingu čiji je predmet stambena nepokretnost ukoliko su ispunjeni uslovi iz člana 37 stav 2 Odluke			0	0
Ponder 50%					
1	Izloženost prema centralnim vladama, centralnim bankama, administrativnim tijelima i neprofitnim društvima koja pri utvrđivanju pondera rizika imaju tretman centralne vlade za koje banka koristi rejting utvrđen od strane priznate eksterne institucije sa stepenom kreditnog kvaliteta 3	13,865	76	13,789	6,895
2	Izloženost prema centralnim vladama, centralnim bankama, administrativnim tijelima i neprofitnim društvima koja pri utvrđivanju pondera rizika imaju tretman centralne vlade za koje banka koristi rejting utvrđen od strane priznate izvozne kreditne agencije sa stepenom kreditnog kvaliteta 3			0	0
3	Izloženost prema institucijama, jedinicama regionalne ili lokalne samouprave, (član 22 Odluke) administrativnim tijelima i neprofitnim društvima (član 24, stav 1, tačka 2 Odluke), multilateralnim razvojnim bankama (član 25 stav 2 Odluke), za koje banka koristi rejting utvrđen od strane priznate eksterne institucije, sa izvornim ili preostalim rokom dospjeća dužim od tri mjeseca , sa stepenom kreditnog kvaliteta 2 ili 3	7,465	55	7,410	3,705

4	Izloženost prema institucijama, jedinicama regionalne ili lokalne samouprave, (član 22 Odluke) administrativnim tijelima i neprofitnim društvima (član 24, stav 1, tačka 2 Odluke), multilateralnim razvojnim bankama (član 25 stav 2 Odluke), za koje banka koristi rejting utvrđen od strane priznate eksterne institucije, sa izvornim ili preostalim rokom dospjeća do tri mjeseca , sa stepenom kreditnog kvaliteta 4 ili 5	3,929	79	3,850	1,925
5	Izloženost prema institucijama, jedinicama regionalne ili lokalne samouprave, (član 22 Odluke) administrativnim tijelima i neprofitnim društvima (član 24, stav 1, tačka 2 Odluke), multilateralnim razvojnim bankama (član 25 stav 2 Odluke), za koje banka ne koristi rejting utvrđen od strane priznate eksterne institucije, sa izvornim ili preostalim rokom dospjeća dužim od tri mjeseca (ukoliko ponder rizika koji se dodjeljuje izloženostima prema centralnoj vladi u kojoj je sjedište te institucije nije veći)	7,029	121	6,908	3,454
6	Izloženost prema institucijama, jedinicama regionalne ili lokalne samouprave (član 22 Odluke), administrativnim tijelima i neprofitnim društvima (član 24, stav 1, tačka 2 Odluke), multilateralnim razvojnim bankama (član 25 stav 2 Odluke), za koje banka ne koristi rejting utvrđen od strane priznate eksterne institucije, sa izvornim ili preostalim rokom dospjeća do tri mjeseca , na koje se primjenjuje ponder rizika koji se dodjeljuje izloženostima prema centralnoj vladi u kojoj je sjedište te institucije, koja ima rejting sa stepenom kreditnog kvaliteta 3	119	1	118	59
7	Izloženost prema privrednim društvima za koje banka koristi kreditni rejting utvrđen od strane priznate eksterne institucije sa stepenom kreditnog kvaliteta 2	911	5	906	453
8	Izloženosti obezbijedene hipotekom ili fiducijom na poslovnoj nepokretnosti u Crnoj Gori do 50% tržišne vrijednosti nepokretnosti (član 38 stav 1 tačka 1 Odluke)	41,332	4,291	37,041	18,520
9	Izloženost banke nastala po osnovu ugovora o lizingu čiji je predmet poslovna nepokretnost do 50% tržišne vrijednosti nepokretnosti ukoliko su ispunjeni uslovi iz člana 38 stav 3 Odluke			0	0
10	Izloženosti ili djelovi dospjele a nenaplaćene izloženosti (duže od 90 dana) koji su obezbijedeni nepokretnostima iz člana 35 stav 1 tačka 1 i 2 Odluke, za koje su ispunjeni uslovi iz člana 42 stav 4	1,176	547	629	314
11	Izloženosti u obliku pokrivenih obveznica za koje su ispunjeni uslovi iz člana 45, tačka 3			0	0
12	Kratkoročne izloženosti prema institucijama za koje postoji kreditni rejting (kratkoročni rejting emitetna) dodijeljen od strane priznate eksterne institucije, sa stepenom kreditnog kvaliteta 2(član 51 Odluke)			0	0
13	Kratkoročne izloženosti prema privrednim društvima za koje postoji kreditni rejting (kratkoročni rejting emitenta) dodijeljen od strane priznate eksterne institucije, sa stepenom kreditnog kvaliteta 2(član 51 Odluke)			0	0
14	Izloženosti koje su u potpunosti obezbijedene hipotekom ili fiducijom nad poslovnim nepokretnostima na teritoriji zemalja članica EU (djelom izloženosti utvrđenom u skladu sa članom 39 Odluke)			0	0
15	Izloženosti u vidu udjela u kapitalu investicionih fondova za koje banka koristi rejting utvrđen od strane priznate eksterne institucije, sa stepenom kreditnog kvaliteta 2 (član 52 Odluke)			0	0
16	Izloženosti pozicija u sekuritizaciji sa stepenom kreditnog kvaliteta 2 (član 154 Odluke)			0	0
17	Dio izloženosti koji je obezbijeden do visine tržišne vrijednosti priznatog kolaterala ukoliko su ispunjeni uslovi iz člana 101 za primjenu pondera 50%			0	0
18	Dio izloženosti koji je pokriven priznatom garancijom i drugim oblicima nematerijalne kreditne zaštite za koju su ispunjeni uslovi za primjenu pondera 50% u skladu sa članom 119 Odluke			0	0
Ponder 75%					
1	Izloženost prema fizičkim licima, malim i srednjim preduzećima (ukoliko su ispunjeni uslovi iz člana 34 Odluke)	73,603	2,200	71,403	53,552
Ponder 100%					
1	Izloženost prema centralnim vladama, centralnim bankama, administrativnim tijelima i neprofitnim društvima koja pri utvrđivanju pondera rizika imaju tretman centralne vlade za koje banka koristi rejting utvrđen od strane priznate eksterne institucije sa stepenom kreditnog kvaliteta 4 i 5	6,154	177	5,977	5,977
2	Izloženost prema centralnim vladama, centralnim bankama, administrativnim tijelima i neprofitnim društvima koja pri utvrđivanju pondera rizika imaju tretman centralne vlade za koje banka koristi rejting utvrđen od strane priznate izvozne kreditne agencije sa stepenom kreditnog kvaliteta 4,5 i 6			0	0

3	Izloženost prema centralnim vladama, centralnim bankama, za koje banka ne koristi kreditni rejting utvrđen od strane priznate eksterne institucije ili izvozne kreditne agencije			0	0
4	Izloženost prema javnim državnim tijelima iz člana 24 stav 2 Odluke			0	0
5	Izloženost prema institucijama, jedinicama regionalne ili lokalne samouprave, (član 22 Odluke) administrativnim tijelima i neprofitnim društvima (član 24, stav 1, tačka 2 Odluke), multilateralnim razvojnim bankama (član 25 stav 2 Odluke), za koje banka koristi rejting utvrđen od strane priznate eksterne institucije, sa izvornim ili preostalim rokom dospjeća dužim od tri mjeseca , sa stepenom kreditnog kvaliteta 4 ili 5	782	29	753	753
6	Izloženost prema institucijama, jedinicama regionalne ili lokalne samouprave (član 22 Odluke), administrativnim tijelima i neprofitnim društvima (član 24, stav 1, tačka 2 Odluke), multilateralnim razvojnim bankama (član 25 stav 2 Odluke), za koje banka ne koristi rejting utvrđen od strane priznate eksterne institucije, sa izvornim ili preostalim rokom dospjeća do tri mjeseca , na koje se primjenjuje ponder rizika koji se dodjeljuje izloženostima prema centralnoj vladi u kojoj je sjedište te institucije, koja ima rejting sa stepenom kreditnog kvaliteta 4 i 5	6,933	35	6,898	6,898
7	Izloženost prema institucijama, jedinicama regionalne ili lokalne samouprave, (član 22 Odluke) administrativnim tijelima i neprofitnim društvima (član 24, stav 1, tačka 2 Odluke), multilateralnim razvojnim bankama (član 25 stav 2 Odluke), za koje banka ne koristi rejting utvrđen od strane priznate eksterne institucije, sa izvornim ili preostalim rokom dospjeća dužim od tri mjeseca , na koje se primjenjuje ponder rizika koji se dodjeljuje izloženostima prema centralnoj vladi u kojoj je sjedište te institucije, koja ima rejting sa stepenom kreditnog kvaliteta 4 i 5			0	0
8	Učešće banke u kapitalu ili ulaganje u druge elemente sopstvenih sredstava druge kreditne institucije ukoliko ne predstavlja odbitnu stavku sopstvenih sredstava (član 31 Odluke)			0	0
9	Izloženost prema privrednim društvima za koje banka koristi kreditni rejting utvrđen od strane priznate eksterne institucije sa stepenom kreditnog kvaliteta 3 ili 4	22,461	304	22,157	22,157
10	Izloženost prema privrednim društvima za koje ne koristi rejting utvrđen od strane priznate eksterne institucije pod uslovima iz člana 32 stav 2 Odluke	4,231	51	4,180	4,180
11	Izloženosti obezbijedene hipotekom ili fiducijom na poslovnoj nepokretnosti u Crnoj Gori koja prelazi 50% tržišne vrijednosti nepokretnosti (član 38 stav 1 tačka 2 Odluke)	8,923	946	7,977	7,977
12	Izloženost banke nastala po osnovu ugovora o lizingu čiji je predmet poslovna nepokretnost koja prelazi 50% tržišne vrijednosti nepokretnosti ukoliko su ispunjeni uslovi iz člana 38 stav 3 Odluke			0	0
13	Ostale izloženosti obezbijedene nepokretnostima (koje ne ispunjavaju uslove za razvrstavanje u neku od kategorija iz člana 35, stava 1, tačka 1 i 2)	43,561	3,442	40,119	40,119
14	Izloženosti ili djelovi dospjele a nenaplaćene izloženosti (duže od 90 dana) koji nijesu obezbijedeni kolateralom, ukoliko izdvojene rezerve za potencijalne kreditne gubitke prelaze 20% neobezbijeđenog dijela ukupne izloženosti	5,979	4,905	1,074	1,074
15	Izloženosti ili djelovi dospjele a nenaplaćene izloženosti (duže od 90 dana) koji su obezbijedeni nepokretnostima iz člana 35 stav 1 tačka 1 i 2 Odluke umanjanim za rezervacije za potencijalne gubitke (član 42 stav 3 Odluke)	0	0	0	0
16	Izloženosti u obliku pokrivenih obveznica za koje su ispunjeni uslovi iz člana 45, tačka 4			0	0
17	Kratkoročne izloženosti prema institucijama za koje postoji kreditni rejting (kratkoročni rejting emitetna) dodijeljen od strane priznate eksterne institucije, sa stepenom kreditnog kvaliteta 3 (član 51 Odluke)			0	0
18	Kratkoročne izloženosti prema privrednim društvima za koje postoji kreditni rejting (kratkoročni rejting emitetna) dodijeljen od strane priznate eksterne institucije, sa stepenom kreditnog kvaliteta 3 (član 51 Odluke)			0	0
19	Izloženosti u vidu udjela u kapitalu investicionih fondova za koje banka koristi rejting utvrđen od strane priznate eksterne institucije, sa stepenom kreditnog kvaliteta 3 ili 4 (član 52 Odluke)			0	0
20	Izloženosti u vidu udjela u kapitalu investicionih fondova za koje banka ne koristi rejting utvrđen od strane priznate eksterne institucije (član 52 stav 1 tačka 2 Odluke)	6,082	121	5,961	5,961
21	Učešće u kapitalu drugih pravnih lica i ostalim kapitalnim ulaganjima, isključujući ulaganja koja predstavljaju odbitnu stavku pri izračunavanju sopstvenih sredstava banke (član 58 Odluke)	404	13	391	391

22	Materijalna imovina (zemljište, zgrade, oprema, avansi za materijalnu imovinu i materijalnu imovinu u pripremi (Član 62 Odluke)	4,809	0	4,809	4,809
23	Izloženosti za koje drugim odredbama ove odluke nije propisan način primjene pondera rizika član 63 Odluke)	22,341	3,625	18,717	18,717
24	Izloženosti pozicija u sekjuritizaciji sa stepenom kreditnog kvaliteta 3(član 154 Odluke)			0	0
25	Dio izloženosti koji je obezbijeđen do visine tržišne vrijednosti priznatog kolaterala ukoliko su ispunjeni uslovi iz člana 101 za primjenu pondera 100%			0	0
26	Dio izloženosti koji je pokriven priznatom garancijom i drugim oblicima nematerijalne kreditne zaštite za koju su ispunjeni uslovi za primjenu pondera 100% u skladu sa članom 119 Odluke			0	0
Ponder 150%					
1	Izloženost prema centralnim vladama, centralnim bankama, administrativnim tijelima i neprofitnim društvima koja pri utvrđivanju pondera rizika imaju tretman centralne vlade za koje banka koristi rejting utvrđen od strane priznate eksterne institucije sa stepenom kreditnog kvaliteta 6			0	0
2	Izloženost prema centralnim vladama, centralnim bankama, administrativnim tijelima i neprofitnim društvima koja pri utvrđivanju pondera rizika imaju tretman centralne vlade za koje banka koristi rejting utvrđen od strane priznate izvozne kreditne agencije sa stepenom kreditnog kvaliteta 7			0	0
3	Izloženost prema institucijama, jedinicama regionalne ili lokalne samouprave, (član 22 Odluke) za koje banka koristi rejting utvrđen od strane priznate eksterne institucije, sa izvornim ili preostalim rokom dospjeća dužim od tri mjeseca , sa stepenom kreditnog kvaliteta 6			0	0
4	Izloženost prema administrativnim tijelima i neprofitnim društvima (član 24, stav 1, tačka 2 Odluke), multilateralnim razvojnim bankama (član 25 stav 2 Odluke), za koje banka koristi rejting utvrđen od strane priznate eksterne institucije, sa izvornim ili preostalim rokom dospjeća dužim od tri mjeseca , sa stepenom kreditnog kvaliteta 6			0	0
5	Izloženost prema institucijama, jedinicama regionalne ili lokalne samouprave, (član 22 Odluke) za koje banka koristi rejting utvrđen od strane priznate eksterne institucije, sa izvornim ili preostalim rokom dospjeća do tri mjeseca , sa stepenom kreditnog kvaliteta 6			0	0
6	Izloženost prema institucijama, jedinicama regionalne ili lokalne samouprave (član 22 Odluke), administrativnim tijelima i neprofitnim društvima (član 24, stav 1, tačka 2 Odluke), multilateralnim razvojnim bankama (član 25 stav 2 Odluke), za koje banka ne koristi rejting utvrđen od strane priznate eksterne institucije, sa izvornim ili preostalim rokom dospjeća do tri mjeseca , na koje se primjenjuje ponder rizika koji se dodjeljuje izloženostima prema centralnoj vladi u kojoj je sjedište te institucije, koja ima rejting sa stepenom kreditnog kvaliteta 6			0	0
7	Izloženost prema institucijama, jedinicama regionalne ili lokalne samouprave, (član 22 Odluke) administrativnim tijelima i neprofitnim društvima (član 24, stav 1, tačka 2 Odluke), multilateralnim razvojnim bankama (član 25 stav 2 Odluke), za koje banka ne koristi rejting utvrđen od strane priznate eksterne institucije, sa izvornim ili preostalim rokom dospjeća dužim od tri mjeseca , na koje se primjenjuje ponder rizika koji se dodjeljuje izloženostima prema centralnoj vladi u kojoj je sjedište te institucije, koja ima rejting sa stepenom kreditnog kvaliteta 6			0	0
8	Izloženost prema administrativnim tijelima i neprofitnim društvima (član 24, stav 1, tačka 2 Odluke), multilateralnim razvojnim bankama (član 25 stav 2 Odluke), za koje banka koristi rejting utvrđen od strane priznate eksterne institucije, sa izvornim ili preostalim rokom dospjeća do tri mjeseca , sa stepenom kreditnog kvaliteta 6			0	0
9	Izloženost prema privrednim društvima za koje banka koristi kreditni rejting utvrđen od strane priznate eksterne institucije sa stepenom kreditnog kvaliteta 5 ili 6	2,528	52	2,476	3,714
10	Izloženosti ili djelovi dospjele a nenaplaćene izloženosti (duže od 90 dana) koji nisu obezbijeđeni kolateralom, ukoliko izdvojene rezervacije za potencijalne kreditne gubitke ne prelaze 20% neobezbijeđenog dijela ukupne izloženosti			0	0
11	Visokorizične izloženosti u skladu sa članom 43 i 44 Odluke	59	47	12	18
12	Kratkoročne izloženosti prema institucijama za koje postoji kreditni rejting (kratkoročni rejting emitetna) dodijeljen od strane priznate eksterne institucije, sa stepenom kreditnog kvaliteta 4,5, ili 6 (član 51 Odluke)			0	0
13	Kratkoročne izloženosti prema privrednim društvima za koje postoji kreditni rejting (kratkoročni rejting emitetna) dodijeljen od strane priznate eksterne institucije, sa stepenom kreditnog kvaliteta 4,5, ili 6 (član 51 Odluke)			0	0

14	Izloženosti u vidu udjela u kapitalu investicionih fondova za koje banka koristi rejting utvrđen od strane priznate eksterne institucije, sa stepenom kreditnog kvaliteta 5 ili 6 (član 52 Odluke)	0	0
15	Izloženosti po osnovu ulaganaja u otvorene investicione fondove povezanih sa visokim rizikom (član 52, stav 2 Odluke)	0	0
Ponder 350%			
1	Izloženosti pozicija u sekjuritizaciji sa stepenom kreditnog kvaliteta 4 (član 154 Odluke)	0	0
UKUPNO PONDERISANA BILANSNA AKTIVA		672,781	24,005 648,776 229,941

Ponderisani vanbilans

R. br.	Vrsta vanbilansnih stavki	Ponderisani iznos	Pozicija
Nizak rizik			
1.	Neiskorišćeni kreditni aranžmani (ugovori o kreditu, kupovini hartija od vrijednosti, izdavanju garancija ili akcept) koji se mogu bezuslovno opozvati u svakom trenutku bez prethodnog obavještanja, ili daju mogućnost automatskog otkaza zbog pogoršanja kreditne sposobnosti korisnika kredita	0	1
2.	Besuslovno opozive kreditne linije odobrene stanovništvu (kreditne kartice, prekoračenja na računu) za koje ugovoreni uslovi dozvoljavaju banci da ih u potpunosti opozove (bezuslovno opozive kreditne linije)	0	2
3.	Izloženosti koje su predmet materijalne i nematerijalne kreditne zaštite, a za koje su ispunjeni uslovi za primjenu pondera 0%	0	3
Ukupan iznos vanbilansnih stavki ponderisanih sa faktorom konverzije 0%		0	4
Srednje nizak rizik			
1.	Dokumentarni akreditivi kod kojih isporuka ima ulogu kolaterala i drugi instrumenti za koje postoji mogućnost potpunog namirenja iz kolaterala	0	5
2.	Neiskorišćeni kreditni aranžmani s originalnim rokom dospjeća do jedne godine, koji ne mogu biti bezuslovno opozvani u bilo koje vrijeme bez prethodnog obavještenja kao i neiskorišćeni kreditni aranžmani koji ne pružaju mogućnost automatskog otkaza zbog pogoršanja kreditne sposobnosti korisnika	2,047	6
Ukupan iznos vanbilansnih stavki ponderisanih sa faktorom konverzije 20%		2,047	7
Srednji rizik			
1.	Izdati i potvrđeni dokumentarni akreditivi (koji ne predstavljaju stavku srednje niskog rizika)	0	8
2.	Jemstva i garancije (uključujući činidbene garancije, garancije za dobro izvršenje posla, carinske garancije i garancije za izmirenje poreza) i garancije koje nemaju svojstvo kreditnih supstituta	11,819	9
3.	Neopozivi stand-by akreditivi koji nemaju svojstvo kreditnih supstituta	0	10
4.	Neiskorišćeni kreditni aranžmani (kupovina HOV, izdavanje garancija ili akcepta) sa originalnim rokom dospjeća dužim od jedne godine	793	11
5.	Aranžmani u vezi s izdavanjem kratkoročnih obveznica (NIFs) i obnovljivi aranžmani pokroviteljstva nad izdavanjem srednjoročnih obveznica (RUFs)	0	12
Ukupan iznos vanbilansnih stavki ponderisanih sa faktorom konverzije 50%		12,612	13
Visoki rizik			
1.	Garancije koje imaju svojstvo kreditnih supstituta	22,943	14
2.	Akcepti	0	15
3.	Indosirane mjenice koje ne glase na drugu banku	0	16
4.	Transakcije sa pravom na regres	0	17
5.	Neopozivi stand-by akreditivi koji imaju svojstvo kreditnih supstituta	0	18
6.	Imovina kupljena na osnovu ugovora o direktnoj terminskoj kupovini	0	19
7.	Ugovori o terminskim depozitima	0	20
8.	Nepplaćeni dio djelimično uplaćenih akcija i hartija od vrijednosti	0	21
9.	Ugovori o prodaji i reotkupu imovine	0	22
10.	Ostale rizične vanbilansne obaveze	0	23

Ukupan iznos vanbilansnih stavki ponderisanih sa faktorom konverzije 100%	22,943	24
UKUPAN IZNOS PONDERISANIH VANBILANSNIH STAVKI	37,602	25

8.2 Dospjela potraživanja i nekvalitetni krediti

Dospjela nenaplaćena potraživanja su sva potraživanja koja nisu naplaćena u roku dospijeca, bez obzira koliko je vremena prošlo od tog roka.

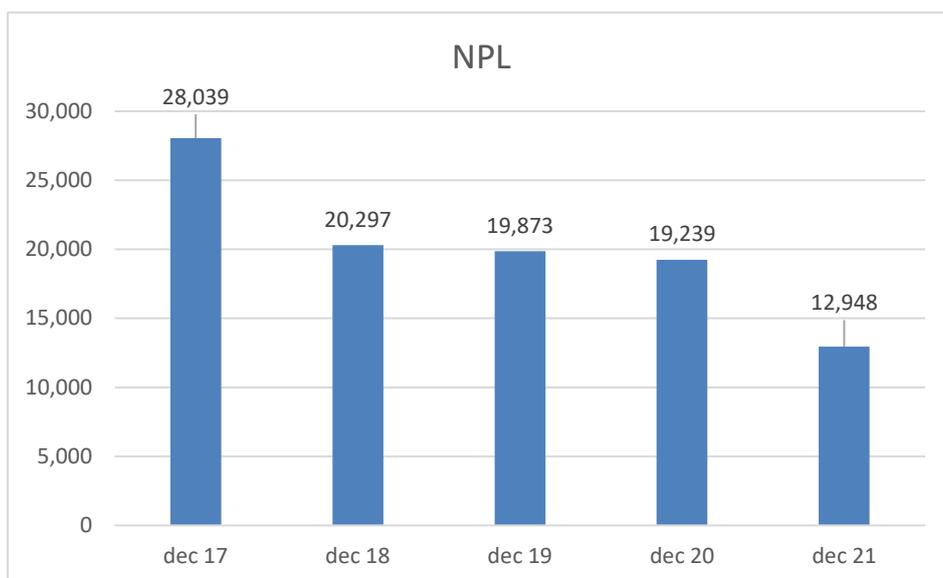
Kašnjenje preko 90 dana:

Datum	kredit, u '000 EUR	%
dec. 11	3.950	3,48%
dec. 12	3.258	2,77%
dec. 13	8.189	6,55%
dec. 14	4.046	2,76%
dec. 15	6.002	3,12%
dec. 16	10.838	4,91%
dec. 17	8.610	3,87%
dec. 18	8.873	3,59%
dec. 19	6.607	2,67%
dec. 20	5.608	2,39%
dec. 21	5.609	2,32%

U kategoriju nekvalitetna aktiva pored klijenata koji kasne sa plaćanjem spadaju i klijenti klasifikovani u kreditne rejting kategorije: C1, C2, D i E. (Klasifikacija C1 i C2 često nije posljedica kašnjenja već lošijih finansijskih pozicija i racija u finansijskim izvještajima, kod pravnih lica).

NPL - decembar 2017, 2018, 2019, 2020. i 2021. godine

	NPL	%
dec. 17	28.039	12,59%
dec. 18	20.297	8,20%
dec. 19	19.873	8,02%
dec. 20	19.239	8,21%
dec. 21	12.948	5,35%

8.3 Opis metoda za utvrđivanje ispravki vrijednosti bilansne aktive i rezervisanja za gubitke po osnovu vanbilansnih stavki

Analiza i praćenje se radi na nivou individualnog klijenta i pojedine transakcije kao i na nivou portfolija. Upravljanje rizicima i odluke o kreditiranju zasnivaju se na kreditnim politikama, procedurama, pravilnicima za upravljanje rizicima i odgovarajućim alatima i procesima razvijenim u tu svrhu. Pri odobravanju kreditnih plasmana, svaki predlog se analizira sa aspekta rizika. Kreditna odluka se donosi u skladu sa nivoima odlučivanja koji su jasno i precizno definisani. Kod odlučivanja se koristi matrica odlučivanja i mogući ishodi glasanja kao i sam proces eskalacije u slučaju nepostojanja jedinstvenog mišljenja i stava po pitanju zahtjeva za plasmanom.

Pri analizi Banka utvrđuje: 1) namjenu kredita; 2) kreditnu sposobnost tražioca kredita, vrijednost kolaterala i uticaj drugih faktora koji su relevantni za mjerenje izloženosti kreditnom riziku.

Pripremljeni kreditni predlog dostavlja se Službi procjene rizika u kojoj se vrši analiza istog, kao i analiza pokazatelja poslovanja, odnosno finansijskog stanja dužnika. Kreditna analiza obavezno sadrži procjenu da li će dužnik ostvarivati novčane tokove kojima će se obezbijediti otplata glavnice i kamate. Prilikom kreditne analize vodi se računa o zakonski i interno propisanim limitima, vodeći računa o koncentraciji po djelatnostima, opštinama, regionima, koncentraciji kolaterala, koncentraciji individualnih i grupa klijenata.

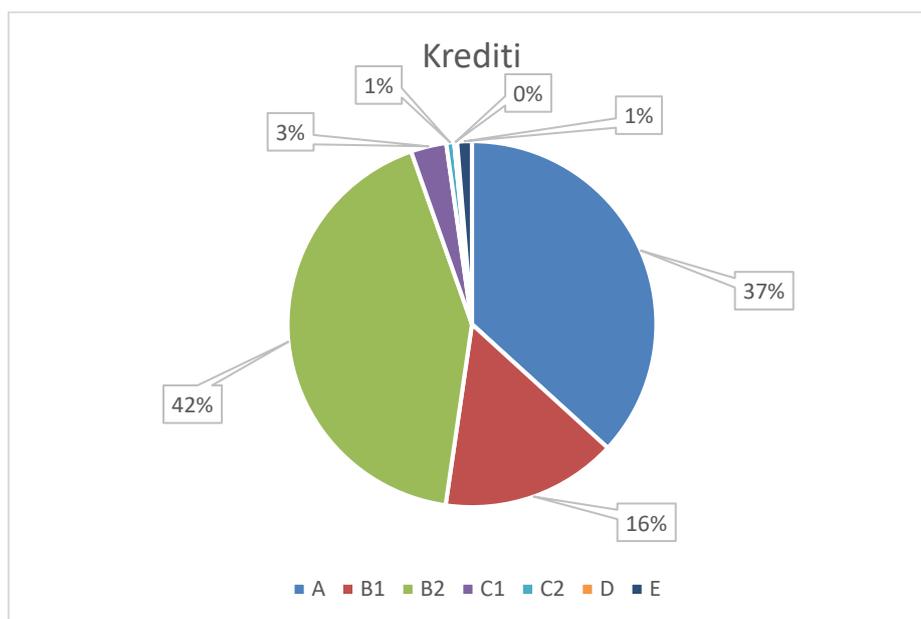
Sama kreditna analiza obuhvata analizu: profitabilnosti, likvidnosti, kapitalizacije, prošlih tokova gotovine, budućih tokova gotovine, istoriju otplate i saradnje sa bankom, kolaterale, zavisnost od kupaca, dobavljača, trend u grani u kojoj se poslovanje obavlja i ostalo. Analiza se zasniva na kvantitativnim podacima. Pored kvantitativne analize radi se i kvalitativna analiza a koja se odnosi na menadžment, kvalifikacionu strukturu, iskustvo u djelatnosti, očekivane trendove.

Banka vrši klasifikaciju stavki aktive i vanbilansa u skladu sa rejtingom klijenata minimum jednom mjesečno. Takođe, Banka u zavisnosti od grupacije klijenta minimum kvartalno vrši ispravku vrijednosti na grupnom – kolektivnom (portfolio) nivou ili na pojedinačnoj (individualnoj) ocjeni. Grupisanja se pored raspodjele na tip klijenta grupišu u odnosu na proizvode kod fizičkih lica.

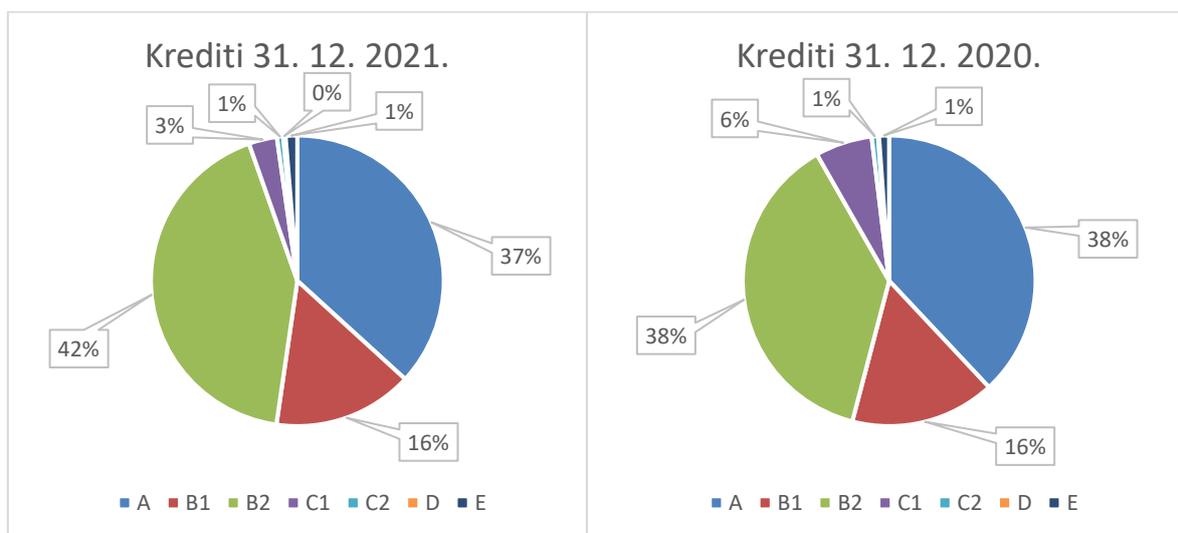
8.4 Ukupan iznos izloženosti bez uzimanja u obzir efekta tehnika ublažavanja kreditnog rizika, kao i iznos izloženosti tokom izvještajnog perioda, razvrstan prema različitim kategorijama

Ukupan iznos izloženosti bez uzimanja u obzir efekta tehnika ublažavanja kreditnog rizika na 31.12.2021. po klasifikacionim grupama

Ukupno kategorija	Kredit	Rezerve
A	89.044.296	445.214
B1	37.390.212	746.121
B2	102.424.569	7.039.179
C1	7.537.734	1.446.782
C2	1.673.783	669.477
D	621.229	434.861
E	3.115.104	3.115.103
UKUPNO	241.806.927	13.896.737

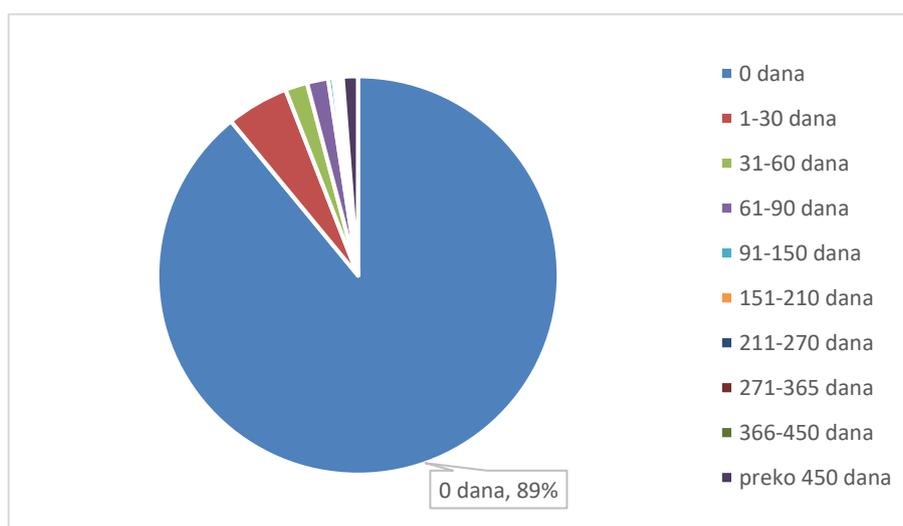

Kategorija:	31.12.2020.	31.12.2021.
A	89.215.311	89.044.296
B1	37.457.967	37.390.212
B2	88.440.114	102.424.569
C1	14.748.763	7.537.734
C2	1.652.043	1.673.783
D	233.504	621.229
E	2.604.103	3.115.104
UKUPNO:	234.351.805	241.806.927

Ukupan iznos izloženosti bez uzimanja u obzir efekta tehnika ublažavanja kreditnog rizika na 31.12.2021. po danima kašnjenja

Ukupno kategorija	Krediti	Ispravke
0 dana	215.438.680	9.603.569
1-30 dana	12.150.632	1.013.256
31-60 dana	4.335.483	681.891
61-90 dana	4.133.002	747.031
91-150 dana	1.006.529	245.430
151-210 dana	337.548	136.857
211-270 dana	577.532	212.589
271-365 dana	623.392	379.789
366-450 dana	258.541	229.570
Preko 450 dana	2.945.586	2.528.403
UKUPNO	241.806.927	15.778.384

8.5 Podjela izloženosti po geografskim područjima

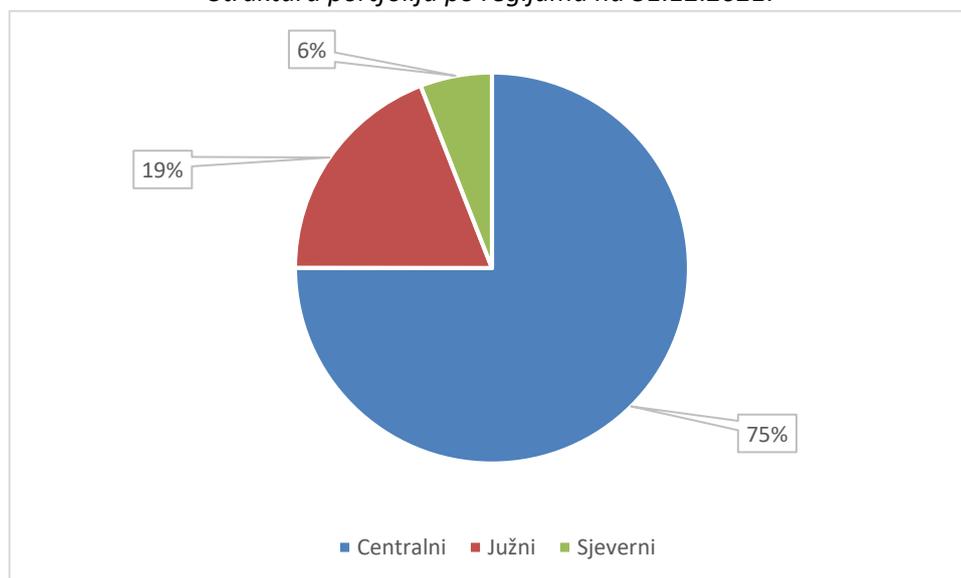
Hipotekarna Banka AD Podgorica nastoji diverzifikovati izloženost na teritoriji Crne Gore. Dijelom regionalna diverzifikacija je uslovljena i vremenskim periodom otvaranja poslovnih jedinica. Dugoročni cilj Banke je ravnomjerna diverzifikacija na teritoriji poslovanja.

Portfolio po regionima (ukupan portfolio) na 31.12.2021.

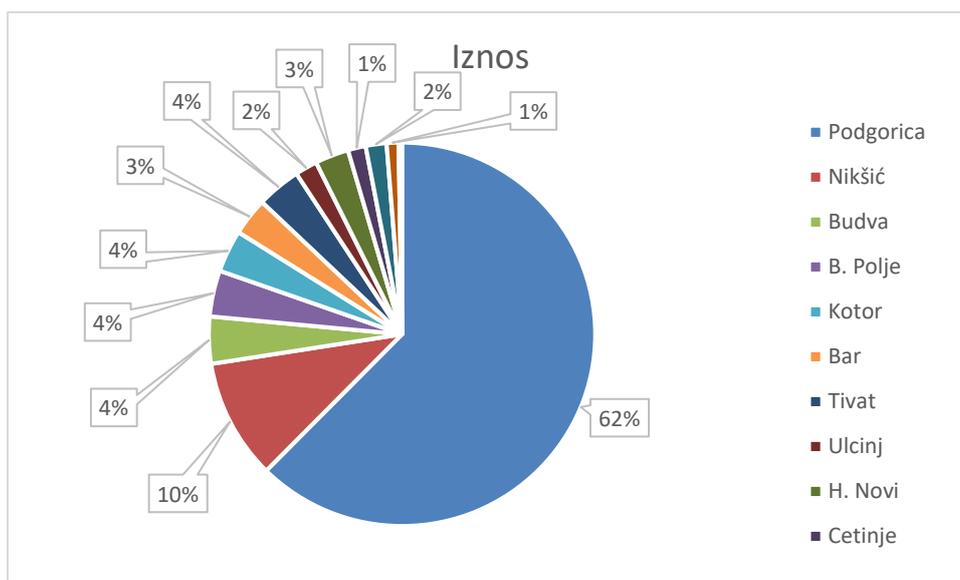
Grad	Iznos	Učešće u %
Podgorica	150.893.624	62%
Nikšić	24.485.602	10%
Budva	9.587.947	4%
B. Polje	9.385.381	4%
Kotor	8.609.664	4%
Bar	7.669.631	3%
Tivat	8.932.641	4%
Ulcinj	4.524.405	2%
H. Novi	6.812.533	3%
Cetinje	3.612.033	1%
Berane	4.210.366	2%
Danilovgrad	2.412.178	1%
Žabljak	670.933	0%
	241.806.937	

Region	Kredit	Učešće u %
Centralni	181.403.437	75%
Južni	46.136.821	19%
Sjeverni	14.266.679	6%
	241.806.937	

Struktura portfolija po regijama na 31.12.2021.

Struktura portfolija po opštinama na 31.12.2021.

8.6 Podjela izloženosti prema vrsti djelatnosti

Struktura kredita po djelatnostima na 31.12.2021.

Sektor	dec-21	%
Poljoprivreda, šumarstvo i ribarstvo	2.692	1,11%
Vađenje rude i kamena	4.802	1,99%
Prerađivačka industrija	6.972	2,88%
Snabdijevanje električnom energijom	7.234	2,99%
Snabdijevanje vodom	799	0,33%
Građevinarstvo	27.752	11,48%
Trgovina na veliko i trgovina na malo i popravka motornih vozila i motocikla	39.570	16,36%
Saobraćaj i skladištenje	6.412	2,65%
Usluge pružanja smještaja i ishrane	19.584	8,10%
Informisanje i komunikacije	1.242	0,51%
Finansijske djelatnosti i djelatnosti osiguranja	7.544	3,12%
Poslovanje nekretninama	4.049	1,67%
Stručne, naučne i tehničke djelatnosti	4.462	1,85%
Administrativne i pomoćne uslužne djelatnosti	1.978	0,82%
Obrazovanje	206	0,09%
Zdravstvo i socijalna zaštita	676	0,28%
Umjetničke, zabavne i rekreativne djelatnosti	859	0,36%
Ostale uslužne djelatnosti	842	0,35%
Fizička lica	93.637	38,72%
Nerezidenti	10.495	4,34%
UKUPNO	241.807	100%

8.7 Podjela izloženosti prema roku dospijea

Ročna usklađenost finansijske aktive i finansijskih obaveza po očekivanom roku dospjeca sa stanjem na dan 31. decembra 2021. godine prikazana je u pregledu koji slijedi:

	U hiljadama EUR						
	Do mjesec dana	Od 1 do 3 mjeseca	Od 3 do 6 mjeseci	Od 6 do 12 mjeseci	Od 1 do 5 godina	Preko 5 godina	Ukupno
Finansijska aktiva							
Novčana sredstva i računi depozita kod centralnih banaka	221.415	-	-	-	14.466	-	235.881
<i>Finansijska sredstva po amortizovanoj vrijednosti</i>							
Kredit i potraživanja od banaka	43.601	-	-	-	-	292	43.893
Kredit i potraživanja od klijenata	9.727	2.079	19.377	50.191	111.841	28.514	221.729
Hartije od vrijednosti	3.552	-	-	-	-	-	3.552
Ostala finansijska sredstva	1.943	-	-	-	-	-	1.943
<i>Finansijska sredstva po fer vrijednosti kroz ostali ukupni rezultat</i>							
Hartije od vrijednosti	6.486	441	442	3.054	67.816	61.647	139.886
<i>Finansijska sredstva koja se drže radi trgovanja</i>							
Hartije od vrijednosti	7.465	-	-	-	-	-	7.465
Ostala poslovna potraživanja	1.426	-	-	-	-	867	2.293
Ukupno	291.615	2.520	19.819	53.245	194.123	91.320	656.642
Finansijske obaveze							
<i>Finansijske obaveze koje se iskazuju po amortizovanoj vrijednosti</i>							
Depoziti banaka	1.714	-	-	-	-	-	1.714
Depoziti klijenata	34.779	27.735	29.355	48.753	360.654	46.983	548.259
Pozajmljena sredstva od ostalih klijenata	50	148	2.336	2.349	6.199	11.585	22.667
Ostale finansijske obaveze	-	-	-	396	-	-	396
Ostale obaveze	13.500	133	201	411	2.152	131	16.258
Subordinisani dug	-	(67)	-	-	12.211	5.088	17.232
Ukupno	50.043	27.949	31.892	51.909	381.216	63.787	606.796
Ročna neusklađenost							
- 31. decembra 2021. godine	245.572	(25.429)	(12.073)	1.336	(187.093)	27.533	49.846
- 31. decembra 2020. godine	159.499	2.330	(12.139)	(19.726)	(78.318)	8.811	60.457
Kumulativni GAP:							
- 31. decembra 2021. godine	245.572	220.143	208.070	209.406	22.313	49.846	
- 31. decembra 2020. godine	159.499	161.829	149.689	129.964	51.645	60.457	
% od ukupnog izvora sredstva							
- 31. decembra 2021. godine	37,40 %	(3,87%)	(1,84%)	0,20%	(28,49%)	4,19%	
- 31. decembra 2020. godine	29,85%	0,44%	(2,27%)	(3,69%)	(14,66%)	1,65%	

Ročna usklađenost finansijske aktive i finansijskih obaveza po preostalom ugovorenom roku dospjeća sa stanjem na dan 31. decembra 2021. godine prikazana je u pregledu koji slijedi:

	U hiljadama EUR						
	Po viđenju	Do 1 mjeseca	Od 1 do 3 mjeseca	Od 3 do 12 mjeseci	Od 1 do 5 godina	Preko 5 godina	Ukupno
31. decembar 2021. godine							
OBAVEZE							
Obaveze prema bankama	1.714	-	-	-	-	-	1.714
Obaveze prema klijentima	427.656	7.289	11.644	60.101	39.528	2.041	548.259
Pozajmljena sredstva od ostalih klijenata	50	148	2.336	2.349	6.199	11.585	22.667
Ostale finansijske obaveze	-	-	-	396	-	-	396
Ostale obaveze	13.500	133	201	411	2.152	131	16.258
Subordinisani dug	-	-	(67)	-	12.211	5.088	17.232
	442.920	7.570	14.114	63.257	60.090	18.845	606.796
	Po viđenju	Do 1 mjeseca	Od 1 do 3 mjeseca	Od 3 do 12 mjeseci	Od 1 do 5 godina	Preko 5 godina	Ukupno
31. decembar 2020. godine							
OBAVEZE							
Obaveze prema bankama	1.214	-	-	-	-	-	1.214
Obaveze prema klijentima	322.524	9.891	13.494	45.839	35.067	1.531	428.346
Pozajmljena sredstva od ostalih klijenata	50	155	887	2.775	7.419	10.762	22.048
Ostale finansijske obaveze	-	-	-	54	-	-	54
Ostale obaveze	9.154	332	173	593	2.136	913	13.301
Subordinisani dug	-	-	-	10.071	4.062	8.123	22.256
	332.942	10.378	14.554	59.332	48.684	21.329	487.219

8.8 Iznos nekvalitetne aktive podijeljene na značajna geografska područja uključujući rezervacije

Opština	Dospjela glavnica (C,D,E)	Nedospjela glavnica (C,D,E)	Kredit (C,D,E)	Rezervacija glavnice (C,D,E)
Podgorica	2.299.443	4.763.659	7.063.102	3.440.802
Budva	114.003	1.435.899	1.549.902	432.730
H. Novi	248.769	1.088.184	1.336.954	419.684
B. Polje	253.474	862.293	1.115.767	465.206
Kotor	17.380	693.226	710.606	102.856
Nikšić	208.242	246.552	454.794	310.653
Danilovgrad	46.670	201.755	248.425	100.153
Berane	116.136	93.731	209.867	169.307
Tivat	46.001	71.061	117.062	98.394
Ulcinj	47.254	13.561	60.815	57.984
Cetinje	35.456	21.930	57.387	49.479
Bar	9.533	10.924	20.458	18.431
Žabljak	299	2.413	2.711	542
Ukupno	3.442.660	9.505.189	12.947.849	5.666.223

8.9 Promjene u ispravkama vrijednosti

Kretanja na računima ispravke vrijednosti data su u sledećem pregledu:

31.12.2020.	Kredit i potraživanja od klijenata (napomene 17.2)	Kamate (napomene 17.2)	Stecena aktiva (napomene 21)	Rezerve za operativni i rizik, rizik zemlje i sudske sporove (napomene 23)	Ostala potraživanja (napomene 17.2 i 21)	Ostala finansij ska sredstva	Rezervisa nja na vanbilans nu evidencij u (napomene 23)	Obezvrje eđenje HoV (napomene 18)	Kredita i potraživa nja od banaka (napomene 17.1)	Ukupno
Stanje na početku godine	14.159	197	667	426	1.024	140	1.092	894	7	18.606
*Obezvrjeđenje vrijednosti u toku godine, neto	3.318	8	-	6	19	(1)	3	21	150	3.524
Ukidanja/ispravke koja nisu imala efekte na bilans uspjeha	(3.032)	(146)	590	(95)	(16)	-	-	(3)	-	(2.702)
Stanje na kraju godine	14.445	59	1.257	337	1.027	139	1.095	912	157	19.428

	Kredit i potraživanja od klijenata (napomene 17.2)	Kamate (napomene 17.2)	Stecena aktiva (napomene 21)	Rezerve za operativn i rizik, rizik zemlje i sudske sporove (napomene 23)	Ostala potraživanja (napomene 17.2 i 21)	Ostala finansij ska sredstva	Rezervisa nja na vanbilans nu evidencij u (napomene 23)	Obezvrje đenje HoV (napomene 18)	Kredita i potraživanja od banaka (napomene na 17.1)	Ukupno
31.12.2021.										
Stanje na početku godine	14.445	59	1.257	337	1.027	139	1.095	912	157	19.428
*Obezvrjeđenje vrijednosti u toku godine, neto	1.530	1	-	4	235	28	(355)	198	(44)	1.597
Ukidanja/ispravke koja nisu imala efekte na troškove obezvrjeđenja i rezervisanja	(307)	630	(169)	-	(486)	-	-	4	-	(328)
Stanje na kraju godine	15.668	690	1.088	341	776	167	740	1.114	113	20.697

9. IZLOŽENOSTI PO OSNOVU HARTIJA OD VRIJEDNOSTI

Shodno Strategiji upravljanja rizicima, Banka može vršiti investiranja u dužničke hartije od vrijednosti, kao i vlasničke hartije od vrijednosti koje se kotiraju na berzi, odnosno akcije pravnih lica koja se bave finansijskom ili nefinansijskom djelatnošću za koje se procijeni da Banka po osnovu investicija u vlasničke hartije od vrijednosti, može ostvariti prinose uz prihvatljiv nivo rizika. Investiciona aktivnost, usmjerena na podizanje efikasnosti upravljanja sredstvima, prihvatljiva je i poželjna uz minimiziranje rizika iz tih aktivnosti.

S obzirom na navedeno, Banka u svom portfoliu ima vlasničke (uključujući fondove zajedničkog ulaganja) i dužničke hartije od vrijednosti.

Struktura ulaganja na dan 31.12.2021.

000€

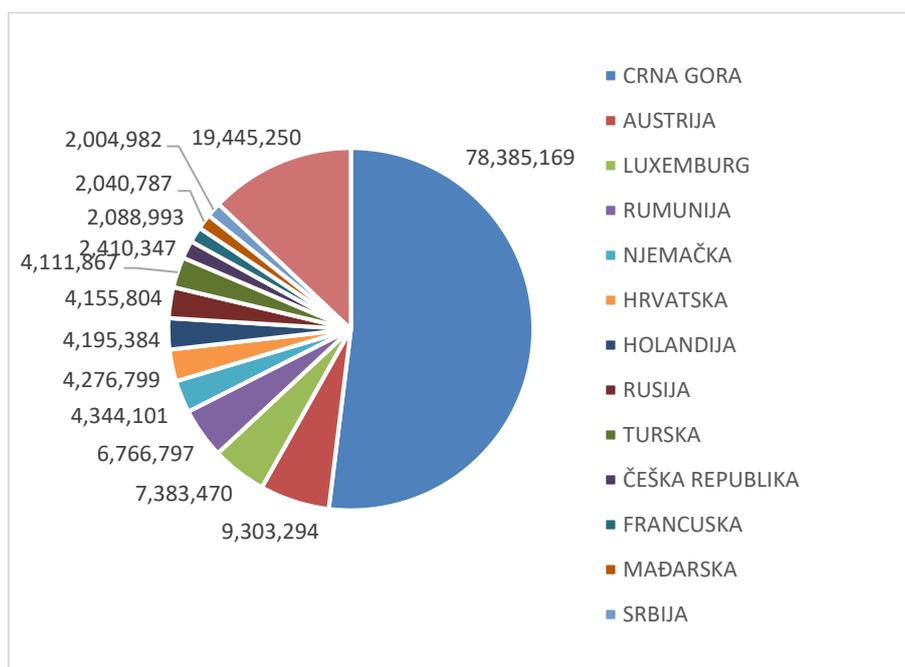
Vlasničke hartije od vrijednosti	13.951
Dužničke hartije od vrijednosti	136.962

Podjela HOV po državama na 31.12.2021.

Naziv države	Iznos
CRNA GORA	78.385.169
AUSTRIJA	9.303.294
LUXEMBURG	7.383.470
RUMUNIJA	6.766.797
NJEMAČKA	4.344.101
HRVATSKA	4.276.799
HOLANDIJA	4.195.384
RUSIJA	4.155.804
TURSKA	4.111.867
ČEŠKA REPUBLIKA	2.410.347
FRANCUSKA	2.088.993
MAĐARSKA	2.040.787
SRBIJA	2.004.982
ŠPANIJA	1.978.162
POLJSKA	1.909.340
MEKSIKO	1.577.579
GRČKA	1.538.673
MAKEDONIJA	1.052.194
IRSKA	1.019.033
ANDORA	1.016.775
ČILE	1.003.699
UJEDINJENO KRALJEVSTVO	978.861
LITVANIJA	943.809
ITALIJA	907.658
BUGARSKA	818.602
MAROKO	594.860
SJEDINJENE AMERICKE DRZAVE	518.616
KATAR	471.801

JAPAN	465.858
OMAN	458.438
SLOVAČKA	443.570
GRUZIJA	442.229
SAN MARINO	423.709
KAZAHSTAN	391.881
AZERBAJDŽAN	189.500
UKRAJINA	169.557
BOSNA I HERCEGOVINA	124.933
BELGIJA	5.915
Grand Total	150.913.043

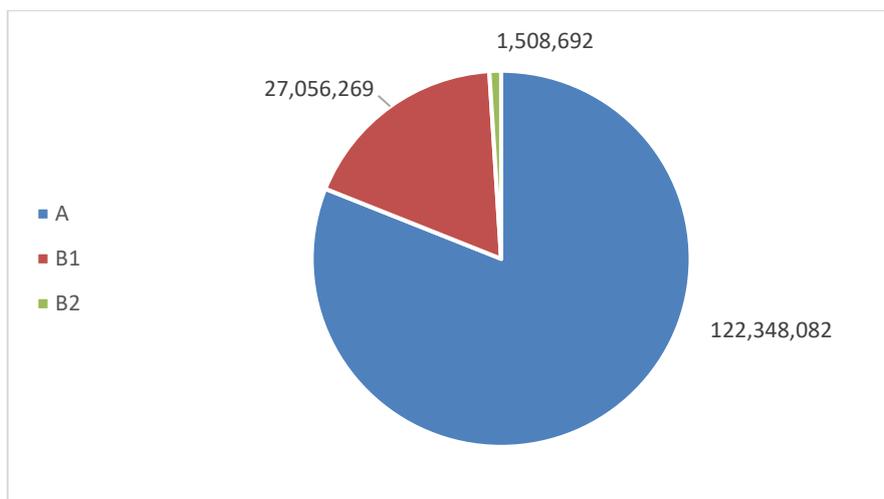
Podjela HOV po državama na 31.12.2021.

Klasifikacija HOV po CBCG 31.12.2021.

Gradacija	Iznos
A	122.348.082
B1	27.056.269
B2	1.508.692
C1	0
C2	0
D	0
Ukupno	155.913.043

Klasifikacija HOV po CBCG 31.12.2021.

Sva sredstva i obaveze koja se vrednuju po fer vrijednosti ili čija se fer vrijednost objelodanjuje u finansijskim iskazima klasifikovana su u tri nivoa hijerarhije fer vrijednosti:

- Nivo 1 - Kotirane tržišne cijene (nekorigovane) na aktivnom tržištu za istovjetna sredstva ili obaveze
- Nivo 2 - Korišćenje tehnike vrednovanja za koje je najniži nivo ulaznog podatka značajnog za utvrđivanje fer vrijednosti direktno ili indirektno uočljiv
- Nivo 3 - Korišćenje tehnike vrednovanja za koje najniži nivo ulaznog podatka značajnog za utvrđivanje fer vrijednosti nije uočljiv

Procijenjena fer vrijednost finansijskih instrumenata, prema hijerarhiji fer vrijednosti, data je u narednoj tabeli:

31.12.2021.	Nivo 1	Nivo 2	Nivo 3	Ukupno
Finansijska sredstva				
-po fer vrednosti kroz ostali rezultat	131.789	6.082	2.015	139.886
-po fer vrednosti kroz bilans uspeha		7.465		7.465
Ukupno	131.789	13.547	2.015	147.351

10. TRŽIŠNI RIZICI I RIZIK LIKVIDNOSTI

Hipotekarna Banka A.D. Podgorica na 31.12.2021. je izdvojila 8,9 miliona € potrebnog kapitala za tržišne rizike. Potrebni kapital se odnosi na pozicioni rizik po osnovu pozicija u vlasničkim instrumentima.

Kategorije potrebnog kapitala za tržišne rizike 31.12.2021	iznos u '000 EUR
Potreban kapital za tržišni rizik	8.958
UKUPNO:	8.958

Za potrebe internih kalkulacija se radi i VaR metodologija, sa intervalom povjerenja od 5% i 1%.

U narednoj tabeli je prikazan dnevni VaR 99% za devizni rizik.

Datum	Dnevni VaR (interval povjerenja: 99%)			
	Portfolio	USD	GBP	CHF
1-Dec-21	-8.835	-9.025	615	-204
2-Dec-21	-12.058	-12.256	616	-214
3-Dec-21	-7.519	-7.463	731	491
4-Dec-21	4.362	-3.616	1.106	1.474
5-Dec-21	-7.785	-7.754	745	432
6-Dec-21	4.702	-3.975	1.239	1.468
7-Dec-21	4.704	-3.977	1.239	1.468
8-Dec-21	-10.993	-11.090	1.609	351
9-Dec-21	-21.136	-20.908	827	1.093
10-Dec-21	5.136	-5.085	1.486	340
11-Dec-21	-5.599	-5.572	1.495	338
12-Dec-21	-5.630	-5.600	1.478	325
13-Dec-21	-8.723	-8.691	1.575	560
14-Dec-21	-10.225	-10.034	-162	509
15-Dec-21	-6.986	-6.841	103	502
16-Dec-21	-12.629	-12.487	95	515
17-Dec-21	-8.624	-8.520	328	499
18-Dec-21	-8.772	-8.675	326	483
19-Dec-21	-8.815	-8.718	326	483
20-Dec-21	-8.383	-8.241	65	482
21-Dec-21	-9.174	-8.860	233	1.012
22-Dec-21	-11.283	-11.020	232	908
23-Dec-21	-9.657	-9.404	263	872
24-Dec-21	3.274	3.387	187	824
25-Dec-21	2.325	2.378	187	813
26-Dec-21	2.324	2.378	186	813
27-Dec-21	-6.651	-6.459	145	651
28-Dec-21	-6.109	-6.079	234	224
29-Dec-21	-11.562	-11.162	407	1.480
30-Dec-21	-6.032	-5.460	1.048	1.478
31-Dec-21	4.842	-4.031	1.069	1.662

Kako ukupna otvorena devizna pozicija Banke nije prelazila 2% SSB, Banka nije izdvajala potrebni kapital za devizni rizik.

Rizik likvidnosti banke se definiše kao nesposobnost banke da izvršava svoje obaveze u roku njihovog dospjeća i rizika nastanka negativnih efekata na finansijski rezultat i kapital banke. Samim tim, pod rizikom likvidnosti banke podrazumijeva se obezbjeđivanje dovoljnog obima (novčanih) sredstava za pokriće svih obaveza banke (bilansnih i vanbilansnih) na dan njihovog dospjeća.

Likvidnost se može definisati kao:

- kratkoročna (operativna) i

- strukturna likvidnost (na dugi rok).

Operativnom ili kratkoročnom likvidnošću podrazumijeva se sposobnost banke da izvršava dnevne ili obaveze koje dospijevaju u kratkom roku (do sedam dana).

Obezbjedenje strukturne likvidnosti pretpostavlja i ima za cilj usklađivanje novčanih primanja i novčanih izdavanja banke u dužem vremenskom periodu (preko sedam dana). Za potrebe izračunavanja potrebnog kapitala za pokriće rizika likvidnosti, koristi se metod procjene koja se zasniva na podacima iz „gap“ analize dospijeća u nekoliko scenarija preliivanja kredita, nenaplativosti HOV i povlačenja depozita. Iznos potrebnog kapitala se dobija kada se maksimalna negativna pozicija u svim scenarijima u proteklih 12 mjeseci, pomnoži sa 2 procentna poena.

Potrebni kapital za rizik likvidnosti na 31.12.2021. godine iznosi 1.183 hiljada EUR i predstavlja dio potrebnog kapitala za ostale rizike.

11. OPERATIVNI RIZICI

Upravljanje operativnim rizikom u Banci vrši se putem politika i procedura za upravljanje, mjerenje i ublažavanje operativnih rizika. Menadžment Banke kao relevantan za donošenje odluka u vezi sa operativnim rizikom redovno se obavještava o izloženosti operativnom riziku i svim relevantnim temama u vezi sa operativnim rizikom od strane Službe za kontrolu operativnog rizika.

Služba za kontrolu operativnog rizika odgovorna je za pravilnu primjenu i sprovođenje metodologija, obračun kapitalnih zahtjeva za operativni rizik, mjerenje i kontrolu rizika, kao i pipremu uputstava za korišćenje IT softvera koji se koristi za upravljanje operativnim rizikom.

Banka na osnovu *Basic Indicator Approach-a* (jednostavni metod, u skladu sa Odlukom o adekvatnosti kapitala, poglavlje VI - Izračunavanje potrebnog kapitala za operativni rizik; član 6.1. Metodologije; Metodologija za izračunavanje potreba za kapitalom) je obračunala **41,4** milion € potrebnog kapitala za operativne rizike na dan 31.12.2021. godine.

12. RIZIK ZEMLJE

Rizik zemlje je rizik koji se odnosi na zemlju porijekla lica ili grupe lica prema kome je banka izložena, odnosno rizik mogućnosti nastanka negativnih efekata na finansijski rezultat i kapital banke zbog nemogućnosti banke da naplati potraživanja od tog lica uslijed političkih, ekonomskih ili socijalnih zbivanja, ili pravne nesigurnosti u zemlji porijekla tog lica.

Potrebni kapital za rizik zemlje iznosi **6,1** milion €. Utvrđuje se tako što se ukupna neto izloženost prema dužnicima iz te zemlje ponderiše odgovarajućim ponderom rizika iz sljedeće tabele:

Kategorija	Ponder za potreban kapital:
Nerizične zemlje	0%
Zemlje niskog rizika	50% - 100%
Zemlje srednjeg rizika	150% - 250%
Zemlje visokog rizika	300%

13. RIZIK KAMATNE STOPE IZ BANKARSKE KNJIGE (IRRBB)

U uslovima deregulacije bankarskog poslovanja i dinamičnih promjena u bankarskom okruženju, kamatne stope banke se često mijenjaju i usklađuju sa novonastalim uslovima poslovanja banke. To se odnosi kako na aktivne tako i na pasivne kamatne stope.

Mogućnost promjene kamatnih stopa je bitna karakteristika poslovne politike Banke i ključni faktor njenog uspješnog poslovanja. Od obima i strukture produktivne aktive banke i visine aktivnih kamatnih stopa zavisi nivo ukupnog prihoda banke, dok su rashodi primarno determinisani visinom pasivnih kamatnih stopa i strukturom pasive. Razlika između ukupnih prihoda i rashoda od kamata predstavlja neto kamatni prihod banke.

Politika kamatnih stopa se formira u skladu sa poslovnom strategijom Banke, strategijom procenta ostvarenja prihoda od kamatne stope u ukupnim prihodima i procenta kamatnih rashoda u ukupnim rashodima Banke. Definisanjem učešća neto kamatnih prihoda u ukupnim prihodima, Banka kroz biznis plan i projekcije bilansa stanja, bilansa uspjeha i novčanih tokova u dugom roku, formira svoju strategiju i politiku kamatnih stopa.

Obzirom da banka vrši ročnu transformaciju depozita iz kratkoročnih izvora u dugoročne plasmane, mora voditi računa o horizontalnoj ravnoteži u bilansu stanja: da se varijabilni izvori plasiraju u varijabilne plasmane, da se fiksni izvori plasiraju u fiksne plasmane, te da se eventualni neusklađenosti ispravljaju tehnikama „hedžinga“. Na operativnom nivou treba koristiti informacije i predviđanja kretanja inflacije, tendencija kretanja kamatnih stopa na tržištu (lokalnom, regionalnom i međunarodnom) i koristiti eventualne prostore (otvorene pozicije) za stvaranje dodatnih prihoda kroz pravilno operativno pozicioniranje Banke.

Banka kroz rad ALCO komiteta prati ostvarivanje strategije i ove politike, obezbjeđuje ročnu usklađenost, obezbjeđuje da se premija rizika uključuje u aktivnu kamatnu stopu na plasmane u skladu sa rejtingom klijenta i da se vremenska dimenzija ima u vidu prilikom formiranja kamatne stope.

Faktori rizika od kojih zavisi tržišno formiranje kamatnih stopa su:

1. premija rizika
2. ročna transformacija sredstava
3. plasman u Hartije od vrijednosti
4. nekamatonosna pasiva
5. veličina banke
6. intenzitet konkurencije
7. struktura plasmana i depozita
8. pozicija na tržištu novca

9. preferencija komitenata
10. tendencija kretanja kamatnih stopa na tržištu
11. nivo referentne kamatne stope dostupne Banci
12. nivo kamatne stope na među-bankarskom tržištu
13. elementi konkurentnosti
14. predviđanje inflacionih trendova
15. stopa obavezne rezerve na depozite

Prema vrsti uzroka rizika kamatne stope, možemo ih podijeliti na sledeće kategorije:

- Rizik ročne neusklađenosti
- Rizik krive prinosa
- Rizik osnovice (referentnih kamatnih stopa, fiksnih i varijabilnih) i
- Rizika opcije (prijevremenog vraćanja plasmana ili povlačenja depozita)

ALCO, minimalno jedanput mesečno, na svojim sjednicama razmatra rizik kamatne stope iz bankarske knjige, praćenjem mesečno ostvarenih prihoda i rashoda i odnos sa planom za tu godinu (biznis planom), posmatra mesečno obračunatu maržu na aktivnoj i pasivnoj strani bilansa stanja poredi ih i posmatra kamatnu maržu. Takođe konvertuje kamate na godišnjem nivou, poredi kamatonosnu aktivu i pasivu i dinamiku kretanja u vremenskom periodu od godinu dana. ALCO prati i mesečno ostvarene prihode i rashode, poredi ih sa planiranim i prati u dužem vremenskom periodu (od najmanje godinu dana).

Takođe, prati se izloženost Banke na promjene u kamatnim stopama, primjenom standardizovanog šoka od 200 b.p. i uticaj na bilans uspjeha. Praćenje se vrši na osnovu GAP analiza i uticaja na bilans uspjeha za sve valute na konsolidovanoj osnovi kao i na nivou pojedinačnih značajnijih valuta. GAP analiza obuhvata vremenske okvire za raspoređivanje stavki bilansa stanja: 1-30 dana, 31-90 dana, 91-180 dana, 181 -365 dana, preko 1 godine.

Pored GAP analize, koristi se i GAP –trajanja kako bi se pratila i potencijalna promjena svih vrijednosti budućih aktivnih i pasivnih gotovinskih tokova Banke osjetljivih na kamatni rizik čija razlika predstavlja „ekonomsku vrijednost kapitala“ Banke ili EVE (Economic value of Equity). Za razliku od kamatnog GAP –a koji uzima u obzir aktivne i pasivne gotovinske tokove do jedne godine, GAP trajanja uzima u obzir sve gotovinske tokove.

U slučaju paralelnog pomjeranja kamatnih stopa za 200 b.p. očekivani godišnji neto prihodi od kamata bi se smanjili za 1.389 hiljadu EUR. Izračunati iznos GAP-a trajanja (ili „rizikom ponderisane pozicije bankarske knjige“) činio je 31. decembra 2021. godine 11,64% sopstvenih sredstava Banke, što je u skladu sa zakonski propisanim limitom od 20%.

Potreban kapital za pokriće kamatnog rizika iz bankarske knjige predstavlja maksimalni negativni uticaj standardizovanog kamatnog šoka od 200 b.p. na neto prihode od kamata, registrovan u posljednjih 12 mjeseci.

Potrebni kapital za rizik kamatne stope iz bankarske knjige izračunat je u iznosu od 1.406 hiljada EUR i predstavlja dio potrebnog kapitala za ostale rizike.

14. RIZIK DRUGE UGOVORNE STRANE

Banka u toku 2021. godine nije bila izložena riziku druge ugovorne strane.

15. SEKJURITIZACIJA

Banka nema pozicije sekjuritizacije i izloženost riziku po osnovu istih.

16. TEHNIKE UBLAŽAVANJA KREDITNOG RIZIKA

16.1 Politike i procesi za korišćenje bilansnog i vanbilansnog netiranja

U dijelu materijalne kreditne zaštite Banka ne koristi postupke bilansnog i vanbilansnog netiranja, Banka kod depozita i drugih kolaterala koristi jednostavne metode u skladu sa Odlukom o adekvatnosti kapitala.

16.2 Politike i procesi za priznavanje i upravljanje kolateralom

Kod kreditnog rizika (pored politike Banke da odobrava kredite definisane namjene) novčani tok dužnika uzima se kao primarni izvor povratka kredita, ali Banka svoje plasmane takođe osigurava i sekundarnim izvorom povrata duga tj. kolateralom.

Kolateral kao sekundarni izvor povratka duga uzima se ukoliko izostane primaran izvor povrata duga – novčani tok, a ne zato da bi se slabi kreditni zahtjev učinio prihvatljivim.

Vrste i osnovne karakteristike instrumenata osiguranja koje Banka najčešće prihvata za osiguranje svojih potraživanja, kao i osnovni kriterijum za njihovo prihvatanje definisani su Pregledom kategorija obezbjeđenja – Katalogom kolaterala.

16.3 Opis osnovnih vrsta kolaterala kojim se banka koristi

Banka za potrebe umanjenja kreditnog rizika koristi materijalnu i nematerijalnu kreditnu zaštitu.

Banka, za osiguranje svojih potraživanja, kod materijalnih obezbjeđenja najčešće ugovara sledeće kolaterale:

- Nekretnine
- Depoziti
- Hartije od vrijednosti
- Polise osiguranja
- Zaloge
- Operativne instrumente osiguranja naplate potraživanja

Banka, za osiguranje svojih potraživanja, kod nematerijalnih obezbjeđenja najčešće ugovara sledeće kolaterale:

- Grancije drugih banaka koje imaju zadovoljavajući rejting
- Jemstva drugih pravnih lica
- Garancije države, jedinica lokalne i regionalne samouprave
- Jemstva drugih lica – prihvatljivih za Banku

Oblik i visina zahtijevanog kolaterala varira u zavisnosti od rejtinga dužnika, vrsti ročnosti i plasmana. Dugoročni plasmani kojima se finansiraju osnovna sredstva dužnika i/ili dugoročne stambene potrebe fizičkih lica, moraju biti osigurane hipotekom na nepokretnosti. Poželjno je da je hipoteka u vlasništvu dužnika ali banka prihvata i da kreditni i hipotekarni dužnik su različita lica. Banka prihvata upis hipoteke I reda (osim u izuzecima gdje Banka ima više sopstvenih hipoteka ili nadležni nivo odlučivanja prihvati takav status).

16.4 Glavne vrste garanta/jemaca i drugih pružalaca kreditne zaštite

Banka zadržava pravo da isključivo prema svojim kriterijumima odlučuje o tome da li su joj ponuđeni instrumenti osiguranja zadovoljavajući, odnosno da li će ih prihvatiti za osiguranje potraživanja, obzirom na njihovu vrijednost, naplativost i dokumentovanost.

Pravila za osiguranje potraživanja Banke definišu osnovne kriterijume na kojima se bazira procjena vrijednosti kolaterala, u zavisnosti od instrumenta osiguranja ponuđenog za obezbjeđenje potraživanja Banke, prvenstveno s aspekta pravnog legaliteta, tržišne vrijednosti, odnosno brzine utrživosti instrumenta osiguranja, uključujući i postupak za pravnu realizaciju kolateralnog pokrića, kao i postupke koji se primjenjuju u slučaju promjene vrijednosti kolaterala, s aspekta njegove naplativosti, odnosno raspoloživosti i dokumentovanosti.

U procesu utvrđivanja vrijednosti kolaterala koristi se procjena od strane nezavisnog procjenitelja, dokumentovana na jasan i transparentan način izvještajem o procjeni i predstavlja osnov za prihvatanje ponuđenog instrumenta osiguranja (ukoliko procedurom ili katalogom kolaterala nije drugačije definisano).

16.5 Informacije o koncentraciji kreditnog rizika u okviru primjenjenih tehnika ublažavanja kreditnog rizika

Banka će za osiguranje svojih potraživanja prihvatati samo lako utržive instrumente osiguranja. Ovo znači da se naplata duga, u slučaju potrebe za realizacijom kolaterala, kod pojave negativnih trendova bilo u servisiranju obaveza prema Banci, bilo u finansijskoj poziciji dužnika, može dogoditi u roku koji ne ugrožava likvidnost Banke. Stepem korelacije između vrijednosti imovine koja služi kao zaštita i kreditne sposobnosti dužnika ne smije biti izražena (vrijednost kolaterala ne smije biti vezana za kreditnu sposobnost dužnika).

Banka prati i nivo koncentracije kolaterala i radi na smanjenju/eliminaciji neželjene koncentracije rizika u kreditnom portfoliju.